

Urban Acupuncture as a strategy for the revitalization of unused and neglected urban public space in Amsterdam

Matthijs Tromp | S2762587

BSc Thesis

Colophon

Matthijs Tromp

S2762587

m.c.tromp@student.rug.nl

BSc Final Thesis

Spatial Planning & Design

Faculty of Spatial Sciences

University of Groningen

Dr. E. (Emma) Puerari

15th of January, 2021

Groningen, The Netherlands

Abstract

Due to the neo-liberal market-based paradigm, social media, and dominating car-infrastructure we have seen a deterioration and scarcity of public urban space in the last decades. A concept which is underrepresented in academic literature is Urban Acupuncture. It entails small-scale, strategically placed interventions triggering a synergetic and catalytic effect on its surrounding areas. Through semi-structured interviews and literature review, this research aimed at exploring Urban Acupuncture as a strategy for revitalizing unused and neglected urban space in Amsterdam. Urban Acupuncture as a concept for citizen initiatives has potential, however, as a municipal policy it is not desirable as Amsterdam is better equipped for larger maintenance and overarching plans. Further research on Urban Acupuncture is recommended and the research is reflected upon.

Keywords | citizen participation, neglected urban space, public urban space, societal revitalization, unused urban space, Urban Acupuncture

Table of contents

Colophon

Abstract

1	Introduction	1
	Background	1
	Research problem and questions	2
2	Theoretical framework	3
	Urban Acupuncture	3
	Principles Urban Acupuncture	4
	Unused and neglected space	5
	Conceptual model	6
	Hypotheses	6
3	Methodology	7
	Case studies	7
	Semi-structured interviews	8
	Coding	9
	Ethical consideration	9
4	Results	9
	Assessment case studies	9
	Societal revitalization	10
	Citizen initiatives	11
5	Discussion	13
	Interpretation results	13
	Reflection on research	14
	Research recommendations	14
6	Conclusion	14
7	References	16
8	Appendix I - X	18

1. Introduction

BACKGROUND

In the last decades we have seen a deterioration and scarcity of public urban space. This has several reasons, ranging from economic to societal causes. Due to the neo-liberal market-based paradigm, urban public space has been majorly privatized (Sager, 2011). This led to a disinterest in public space as they are not economically appealing (Madanipour, 2010). Neffs (2006) highlights reservation based on speculation adds to the scarcity of public space. Whereas other observers have blamed the rise of the automobile and the dependency of it for the deterioration and scarcity of public urban spaces (Trancik, 1986; Loukaitou-Sideris, 1996; Sheller & Urry, 2000; Purcell, 2000).

In an interview conducted with Floris Alkemade, the Chief Architect and National Advisor on Urban Areas of the Netherlands, he noted that, compared to the 1950's, public space use in the Netherlands is increasingly dominated by car infrastructure. He emphasized that the function of streets in neighbourhoods has changed from catering primarily to inhabitants walking and cycling, to catering for the car. Madanipour (2010) also notes that the function of public space has changed in the same time frame from being the core of economic activity, such as markets, to a place of escapism.

Another societal development is that the function of public space as a meeting place is changing because of social media, online shopping and digital meeting opportunities. This trend is only exacerbated by the 'lonelification' of our society in both older and younger generations: 33% of adults in the Netherlands claim to feel lonely, and 10% experience severe loneliness (GGD, 2018). As public spaces have transformed into "places of avoidance rather than encounter" (Madanipour, 2010, p.6), re-energising these spaces could help counter this unwarranted trend.

Current social distancing restrictions due to Covid-19 are only aggravating loneliness levels, especially in vulnerable populations. This public health crisis has emphasised the importance of public spaces; they provide some vulnerable citizens living in urban environments the only safe, large enough outdoor space to meet loved ones. A recent study conducted on the impact of Covid-19 on public space advocates this and predicts that after the pandemic there will be "a greater demand for smaller green spaces or neighbourhood parks which serve as places of refuge from the louder and bustling city" (Honey-Roses et al., 2020, p.6). It seems that the societal need for public spaces is increasing at a time when the spaces themselves are deteriorating.

A way of countering the problems caused by the deterioration of the public space is the concept of Urban Acupuncture. Based on the medical practice of acupuncture, Urban Acupuncture revolves around pinpricks in the urban fabric in the form of small-scale interventions triggering a ripple effect; giving out energy to its surroundings and based on small interventions having big impact (Lerner, 2014). There is little literature on Urban Acupuncture and the majority of it concerns physical interventions, rather than societal effects and municipal structures facilitating Urban Acupuncture interventions. Lastra & Pojani (2018) explore Urban Acupuncture to alleviate stress in informal settlements in Mexico, and similarly Aouad (2016) writes about Urban Acupuncture as a tool for the re-naturalization of Beirut. Pascaris (2012) explores the concept through the scope of architecture, whereas Casagrande (2014) analyses Urban Acupuncture as a tool in the shift to the Third Generation City where nature takes back control from industrialization. In this thesis I aim to contribute to the scope of social revitalization and the municipal structures facilitating Urban Acupuncture.

RESEARCH PROBLEM

As public space is deteriorating across modern cities, especially during a period where their importance is increasingly evident, a need for revitalization is ever more pressing. More ways to tackle this in the form of urban planning and policy is sought after. Amsterdam, just like most western major cities, is dealing with the same problems. They are dealing with clogged streets offering little room for pedestrians, increased pressure on public space by population growth, remnants of car dependence and large local differences regarding maintenance of public spaces (Municipality Amsterdam, 2017). As public space is scarce, Amsterdam needs to find ways to optimize and revitalize them.

One way of doing so is transforming unused and neglected urban space into inviting, sustainable places for the people. Unused and neglected urban spaces take the form of squares, inner courtyards, open space between roads which are maintained badly, and gaps in the urban fabric where no activity takes place. These spaces are wasted and have major potential in revitalizing public urban space. Therefore, in this research, the concept of Urban Acupuncture is explored as a way to facilitate the transformation of unused and neglected public urban space in Amsterdam.

The main research question is:

- ☐ How can Urban Acupuncture be used to revitalize unused and neglected public space in the urban fabric of Amsterdam?

And to support answering this question four sub-questions are formulated, of which the first two are of theoretical nature and the last two empirical:

- ☐ What are the principles of Urban Acupuncture?
- ☐ What are the causes of neglected, unused public space?
- ☐ What are the societal effects of existing Urban Acupuncture transformations in Amsterdam?
- ☐ What potential do citizen initiatives have in revitalizing unused and neglected urban space?

THESIS STRUCTURE

This thesis is structured as follows: the first chapter, the theoretical framework is presented covering the concepts of Urban Acupuncture and neglected and unused space. This is supported by a conceptual model and finishes with the hypothesis. In the second chapter the methodology section and the data collection is covered. The results and findings of the research are presented in the third chapter. Fourth, the discussion and general themes of the results are covered. Fifth, a reflection on the research and recommendations for further research is given. Finally, in the conclusion, the research is summarized.

2. Theoretical framework

URBAN ACUPUNCTURE

Two of the main contributors to the concept of Urban Acupuncture are Jamie Lerner and Marco Casagrande. Lerner being a renowned architect and urban planner, previously served as the mayor of Curitiba, Brazil. In this city was where he proposed interventions on the basis of Urban Acupuncture. He wrote a book presenting Urban Acupuncture interventions around the globe called "Urban Acupuncture, Celebrating Pinpricks of Change that Enrich City Life". According to Lerner the last few decades cities experienced a detachment of urban functions such as work, living, leisure and economy (Lerner, 2014). Urban Acupuncture has the role to mix those functions again to improve urban life. In the introduction he explains the idea behind Urban Acupuncture:

"The notion of restoring the vital signs of an ailing spot with a simple healing touch has everything to do with revitalizing not only that specific place but also the entire area that surrounds it" (Lerner, 2014, p.1).

This notion is supported by most researchers writing about this topic (Pascaris, 2012; Ryan, 2013; Apostolou, 2015; Casagrande, 2015; Aouad, 2016). There is no clear-cut definition of Urban Acupuncture, but adopting from the aforementioned literature, the following definition can be formulated: Urban Acupuncture is based on small-scale, cost-efficient, strategically placed urban interventions triggering a synergetic effect on its surrounding areas.

The second pioneer is Marco Casagrande, a Finnish architect and urban architectural theorist. He defines Urban Acupuncture as "ecologically and socially catalytic" and introduces the notion of the Third Generation city, dubbing it "the organic ruin of the industrial city, an open form, organic machine tied with local knowledge and self-organized community actions" (Casagrande, 2015, p.8). He considers this Third Generation City true when the city recognizes local knowledge and being part of nature (Casagrande, 2014). The catalytic nature of Urban Acupuncture interventions is shared by Pascaris. Pascaris notes the following: "[Urban Acupuncture] contributes to the activation of places under the pre-tense that neighbourhood regeneration can unfold naturally if the appropriate catalyst is introduced" (Pascaris, 2012, p. 16).

Furthermore, the strategic placement of interventions is mentioned multiple times in the literature (Ryan, 2013; Apostolou, 2015; Casagrande, 2015; Aouad, 2016). Soldeberg (2011) and Wikstrom (2005) wrote about Norway and Sweden mapping out potential places to intervene. Furthermore, an important principle of Urban Acupuncture is citizen participation. Citizens are the eyes of the city, they know where the spaces are that are neglected or unused. Apostolou describes it in the following words: "urban acupuncture [is] a type of urban design that demonstrates the residents and the users of the space as participators at the decisions being taken thus achieving a social enhancement in a context of a more localised and community approach" (Apostolou, 2015, p. 939). This citizen participation also allows for experimental opportunities and innovative ideas being implemented on a small scale, possibly resulting in implementation on a larger scale (Hadyn & Temel, 2006). In the next section a model is presented with the principles of Urban Acupuncture based on the literature and own findings.

PRINCIPLES OF URBAN ACUPUNCTURE

To make the theory of Urban Acupuncture more comprehensible and usable in a practical matter, this section presents Urban Acupuncture Principles. It is useful to present a theory in a unified matter and combine similar perspectives, especially if the theory applies to the real built environment and tackles urban issues. In policy-making and urban planning, these principles can be used to guide interventions. Through literature review, the principles are derived from different authors, using Urban Acupuncture in different contexts. Following that, a table of the principles is presented in table 1.

- ☐ Small scale
The goal of Urban Acupuncture is to revitalize cities through pinpricks in the urban fabric: small interventions which cause big improvements. Casagrande defines it the following way: “[...] small scale interventions on the urban fabric, aiming in ripple effects and transformation on the larger urban organism” (Casagrande, 2015, p. 8).
- ☐ Strategic placement
The interventions should be purposeful and in places with opportunity for positive ripple effects to occur. Lerner calls it “restoring the vital signs of an ailing spot” (Lerner, 2014, p. 1). Similarly, Apostolou notes that Urban Acupuncture “pinpoints areas in need of repair” (Apostolou, 2015, p. 933) and that through multi-disciplinary analysis and interaction with citizens the places of intervention are chosen.
- ☐ Synergy
The intervention should have a synergistic effect. The interaction between the changed built environment and citizens should impact more than just the sole intervention. It should have impact on its surroundings, both physically and socially. The output effects should be larger than the input.
- ☐ Inspirational
Urban Acupuncture interventions should be inspiring the users and citizens to participate in the healing of their own surrounding and city. Sustainable improvements to an area should inspire the users to become increasingly aware of their own surroundings and should motivate them to participate in positively impacting the area they live in.
- ☐ Social catalytic
In a social aspect, Urban Acupuncture interventions should be a catalyst for human interaction; “Good Urban Acupuncture is about drawing people out to the streets and creating meeting places, helping the city become a catalyst of interventions between people”(Aouad, 2016, p. 2). Continuing on that note, Pascaris notes that “neighbourhood regeneration can unfold naturally if the appropriate catalyst is introduced” (Pascaris, 2012, p. 16).
- ☐ Citizen participation
Citizens are the eyes, users and experts of the city. They know where a city needs healing and they inspire and facilitate others to participate as well. Urban Acupuncture interventions are small-scale and should be purposeful, and citizens know best what is needed. Apostolou (2015) sees citizens as participators and users of the space, “thus achieving a social enhancement in a context of a more localized and community approach” (Apostolou, 2015, p. 939).

Urban Acupuncture Principles	Literature
Small scale	Pascaris, 2012; Ryan, 2013; Apostolou, 2015; Casagrande, 2015; Aouad, 2016
Strategic placement	Ryan, 2013; Lerner, 2014; Apostolou, 2015; Casagrande, 2015; Aouad, 2016
Synergy	Ryan, 2013; Lerner, 2014; Apostolou, 2015; Casagrande, 2015; Aouad, 2016
Inspirational	Lerner, 2014
Social catalytic	Pascaris, 2012; Lerner, 2014; Aouad, 2016
Citizen participation	Lerner, 2014; Casagrande, 2014; Apostolou, 2015

Table 1: Urban Acupuncture principles and corresponding literature. Source: Author

UNUSED AND NEGLECTED URBAN SPACE

Unused urban space can be defined in multiple ways, for example based on their origin. There is unused land that has been vacant since their formation and there is unused land that had a purpose before, i.e. has been abandoned or lost purpose (Nefs, 2006). A distinction needs to be made between vacant and unused: an unused inner courtyard is not vacant because it still has the purpose of an inner courtyard, but it is neglected by its intended users. In this research, both vacant and unused space can be subject to Urban Acupuncture. Different aspects of unused urban space are stressed by literature, but they all agree on the potential it has for future development (Nefs, 2006). There is a rather optimistic outlook on unused space in the literature.

Unused space is considered part of the built environment, thus taking part in land-use planning and subject to urban activity around them. Another aspect of unused urban space is its history, which shows the cause of it being unused, which in turn is important to prevent the same thing happening (Stanley et al., 2012). There also needs to be a clear distinction between unused and neglected urban space. The latter is not unused, but merely maintained badly or physically deteriorated. Again, in this research both unused and neglected urban space is subject to Urban Acupuncture interventions.

Next to the definition of unused and neglected space, the potential ecological (Grewal et al., 2011; Yadav et al., 2012; Robinson, 2012; Crauderueff et al., 2012; Kim, 2015) and societal (Schukoske, 2000; Carmona & de Magalhaes, 2006; Taylor, 2008; Kamvasinou, 2011; Kim, 2016; Sameeh et al., 2019) value is widely covered in the literature. Lloyd and Auld (2003) said the following about the value of space: “the value of a space is in its potential to facilitate, among other things, opportunities for social interaction and shared cultural values and meanings” (Lloyd and Auld, 2003, p. 343).

This research focuses mainly on the potential societal value of revitalizing unused and neglected urban space. In the context of Urban Acupuncture, unused and neglected urban spaces are seen as ailing, damaged tissue in the urban fabric that need to be revitalized.

CONCEPTUAL MODEL

The conceptual model represents the aim of the research and uses the principles of Urban Acupuncture. In this thesis, the scope of research applies to the societal effects, therefore the physical effects are greyed out. However, much of the existing literature on Urban Acupuncture covers the physical side and is part of Urban Acupuncture. Therefore, it is included in the conceptual model. Citizen participation is highlighted as this is covered more elaborately.

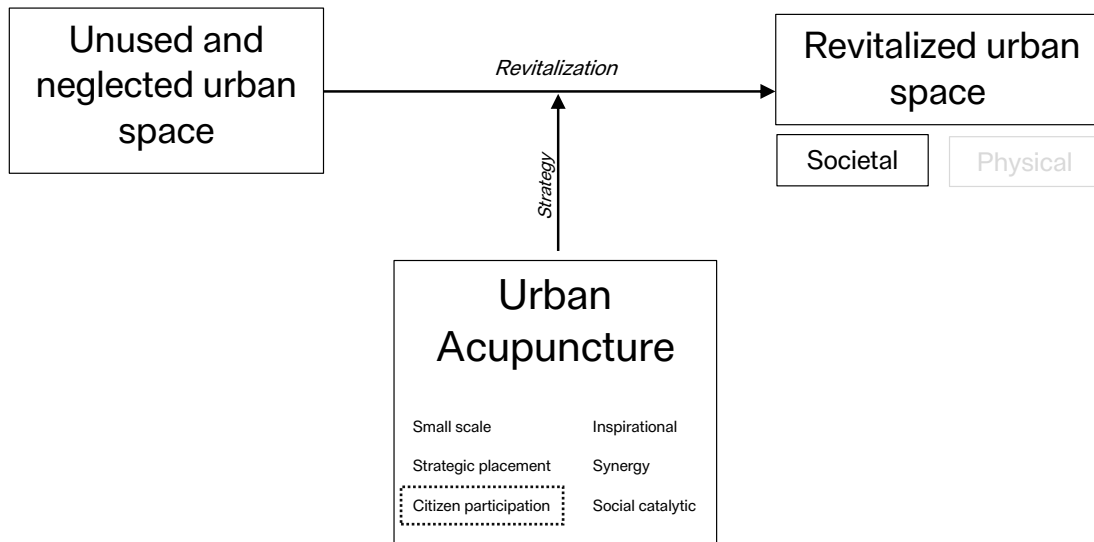

Figure 1. Conceptual model based on literature and aim of the research (source: author)

HYPOTHESIS

Referring back to the research questions, a few expectations can be formulated. With regards to how Urban Acupuncture can be employed in order to revitalize unused and neglected public space in the urban fabric of Amsterdam, the hypothesis is that it has the potential to play a beneficial role in the revitalization of the public space of Amsterdam. Amsterdam is dealing with many of the problems: the deterioration of public space and simultaneously enhancing equality between neighbourhoods, inclusiveness of public space, willingness of citizens to participate, cost efficiency; that academics writing on the concept of Urban Acupuncture claim the approach can solve.

3. Methodology

In this section the methods of data collection and research are presented. For the theoretical sub-questions literature research has been conducted and to answer the empirical questions, and eventually the main research question, case studies and semi-structured interview have been used as the main research method.

CASES

Case studies in Amsterdam are used to explore existing Urban Acupuncture interventions and their physical and societal effects. The cases are chosen and later more elaborately assessed on the basis of the Urban Acupuncture principles. A short description of the cases and a map can be found in table 2 and figure 2.

CASES	DESCRIPTION	YEAR
Eetbare Tuin Jerusalemkerk, De Baarsjes, Amsterdam.	Transformation of a neglected church garden with a focus on self-sustaining and edible plants.	2009
Tuin van Jan, De Baarsjes, Amsterdam	Repurposing and revitalization of an inner courtyard of a housing block into a water-resistant small park.	2012
Gemaal Mercator, De Baarsjes, Amsterdam.	Restauration of a water pump station into a garden, rainwater drainage and small meeting square.	2014

Table 2. Overview case descriptions and starting year.

Figure 2: Map of case studies. Source: Google Earth (edited by author).

SEMI-STRUCTURED INTERVIEWS

Semi-structured interviews have been chosen for this research, as they give room for probing questions and possible additional data of which you did not think before (Dunn, 2005), as the topic is unexplored and the research is of a deductive nature. Gillham (2002) notes the following about interviewing experts and people who have deep knowledge about the case and/or topic being researched: 'They will know more about the topic and the setting than you do: to a large extent they can tell you what questions you should be asking, what you need to know. By virtue of their authority and experience they will have their own structuring of their knowledge' (Gillham, 2002). To take advantage of this, a semi-structured approach to the interview is most suited, while using an interview guide to guide the interview.

To understand the Urban Acupuncture projects and its processes and effects, interviews are conducted with the initiators of the projects. Furthermore, interviews with employees in different municipal levels have been conducted to get all aspects of the practical side of Urban Acupuncture and citizen participation in public urban space.

As the research deals with public space in Amsterdam, the logical choice was to reach out to the municipality of Amsterdam, more specifically the department regarding public space. The first interviewees referred to other interviewees, making use of snowball sampling. In the initial research plan a case study in Rotterdam was proposed which resulted in an interview with an employee of the municipality of Rotterdam. However, there had been no response from the initiator of the case study, resulting in scrapping this case. Although the view of Rotterdam is less relevant to the research, some usable information concerning citizen participation and public space policy used in another major Dutch city were extrapolated from it. At the end of this section an overview of interview respondents is presented. The interview guides can be found in appendix VIII and IX.

Due to the RIVM restrictions regarding Covid-19 interviews were held by means of phone, video call and one email-interview. The transcriptions can be found in appendix I – VII and an overview of the interviewees in table 3. The audio recordings have been transcribed personally instead of through automated software. This stipulated higher accuracy regarding the manufacture of transcripts which, in turn, allowed for better analysis, cross-referencing and interpretation of the results.

RESPONDENT	ROLE	TYPE	DURATION
R-1	Initiator De Tuin van Jan	Phone	20 min
R-2	Initiator Gemaal Mercator	Email	-
R-3	Initiator Eetbare Tuin Jerusalemkerk	Phone	37 min
R-4	Neighbourhood coordinator Amsterdam-West	Microsoft Teams	20 min
R-5	Inhabitant De Baarsjes	Phone	11 min
R-6	Programmer Public Space policy Amsterdam	Zoom	57 min
R-7	Programmer "Rotterdam gaat voor Groen"	Microsoft Teams	37 min

Table 3. Overview of respondents and their role.

CODING

The transcriptions have been coded with ATLAS.ti 8. A combination of deductive and inductive coding has been used to identify code groups and sub-codes. The deductive codes are based on the literature and principles of Urban Acupuncture, whereas inductive codes cover aspects of the interviews that have not been covered by the literature. Three main code groups have been distinguished; Citizen Initiatives, Societal Effects and City Policy. The code groups and sub-codes are linked to (if applicable) to their respective Urban Acupuncture Principle. The code book can be found in Appendix X.

ETHICAL CONSIDERATIONS

All interviewees have been asked permission to record the interview and use the data. Furthermore, the aim of the interview and the research has been explained. Data is processed in an anonymous way and confidentially handled. The interviews are not shared with other respondents or organisations.

4. Results

In this sections the results of the case studies and interviews are presented. First, the case studies are assessed by the Urban Acupuncture principles and secondly, the results of the interviews are presented according to the sub-questions.

CASES ASSESSED BY URBAN ACUPUNCTURE PRINCIPLES

CASE	De Tuin van Jan	Eetbare Tuin	Gemaal Mercatorstraat
PRINCIPLE			
Small scale	The inner courtyard of a housing block is small scale.	The gardens around the Jeruzalem Church are small scale.	A small area around the pumping station was revitalized.
Strategic placement	It was a spot which was deteriorated but had a lot of potential because of the location.	The had potential, considering that it is located next to the church, but also adjacent to the Jan Maijen-square.	The spot had potential to cater for more than just a pumping station.
Synergy	The garden became multifunctional: a rain garden, silent garden and educational garden.	Whereas the initiator expected to just attract people interested in plants, people also came out of loneliness or people who wanted to support the church.	It revitalized a dog walking route and it now also functions as a water ladder for when heavy rain occurs.

Inspirational	De Tuin van Jan became inspirational in multiple ways. Educative and cultural, but also sustainability is a topic of inspiration.	The revitalization of the garden inspired others to learn about edible gardens and inspired to work on gardens and sustainability.	It functions as an example for rain water solutions and Amsterdam Rainproof.
Social catalytic	The garden functions as a meeting spot, either planned or unplanned. Also cultural events and exhibitions take place, creating more human interaction.	While working on the gardens, volunteers also used the place as a place to meet people.	It functions as a meeting and resting place, while also functioning as a dog walking route.
Citizen participation	The project is initiated by citizens, and during the design process citizens were invited. Arnoud Hekkens referred to citizen science.	The project is initiated and maintained by citizens.	The project is started and co-designed by citizens.

Table 4: Cases assessed by Urban Acupuncture principles.

The cases are assessed by the Urban Acupuncture principles in Table 4. Every project checked the boxes of an Urban Acupuncture intervention. It can be stated that these projects are successful examples in Amsterdam and can be used as an example for future citizen initiated Urban Acupuncture projects.

SOCIETAL REVITALIZATION

One of the principles of Urban Acupuncture is that the interventions and projects add societal value. So not only physical, but it should add to for example neighbourhood cohesion, increased contact between people, inspire others to participate in the revitalization of the public space or add mixed functions. After assessing and analysing the case studies and interviews it became clear that Urban Acupuncture interventions in Amsterdam bring those aspects. The Tuin van Jan project became a new place for citizens to meet and have interaction, as well as serving an creative and artistic function. R-5, a citizen who lives close to the garden said the following in the interview:

“Because of the garden I got more contact with people from the neighbourhood. It is a place where you meet people.” (R-5, 2020)

Because of the multifunctional status of the garden it has been used as an art exhibition, a space for workshops and lectures, as well as being a educative garden. R-1, the initiator, calls it “a real neighbourhood space”. Similarly, the Eetbare Tuin (edible garden) brought people together and functioned as a socially inviting place. The initiator said the following:

“We thought that people who like to garden or who want to do something with plants would come to it, [...] but along the way it turned out that other things motivated them to join. People often joined because they felt lonely, it was really divers.” (R-3, 2020)

In Rotterdam, a project concerning the introduction of façade gardens inspired new and different inhabitant groups to participate in public space improvement. R-7 is the programmer of a project for the greening of Rotterdam called “Rotterdam gaat voor

Groen". When asked about if the projects have a positive effect on societal cohesion the following was said:

"What you see on street level is that people often get in contact with each other. If you are planting façade gardens or street planting together, people get in contact with each other and this is beneficial to the social cohesion and how people feel comfortable in the neighbourhood. On neighbourhood level you see that if people work together that this is good for cohesion and feeling at home in your own neighbourhood" (R-7, 2020)

CITIZEN INITIATIVES

Citizen initiatives are very important in the realization of Urban Acupuncture. It can be said that citizen participation is what makes Urban Acupuncture so strong. Looking at the principles of Urban Acupuncture, citizen participation contributes to the other principles like strategic placement (they know where the damaged, ailing spots are located) and social catalytic (more interaction between people and inspiring others).

R-4 is the neighbourhood coordinator of de Baarsjes, the project area of de Tuin van Jan and de Eetbare Tuin. She is the link between citizens and the municipality. She, together with colleagues from other departments, makes neighbourhood plans, including citizen initiatives. Her role is very important in the process of citizen initiatives, R-3 remarks:

"It is a important position, more important than a general phone number or email-address. Is it way more important that there is someone who lowers the entry threshold for citizens. [...] I suspect that you can eventually see if a neighbourhood has a person like that. You can see that from the development of the district." (R-3, 2020)

He goes on by saying that in the last ten years it has become a more structural thing and that citizens are being involved in public green and that citizens are jointly thinking about the public space with the municipality. The municipality of Amsterdam has set themselves more open to citizen initiatives. Around ten years ago the municipal structure of Amsterdam changed, and many small city districts coined into bigger ones. It has become easier to pursue citizen initiatives, as now it is clear where to go if you want to submit a citizen initiative. R-1, however, feels that after the reorganization the situation worsened. He notes that the distance to citizens has increased and that because of the reorganization and the political change it has become more difficult.

Contrary to what R-1 notes, R-4 believes that it has become easier and more accessible to submit and realise citizen initiatives. You can submit initiatives easily online and they work together with welfare organizations for people who wants to participate in citizen initiatives. They also work with inspiration teams and citizen groups who decide over the initiatives.

Both in Rotterdam and Amsterdam some more substantially sized citizen initiatives go through a democratic process where citizens can vote on the most favourable ones. This adds to the societal value, as the initiatives which are going to be realised have an instant support base and serves more citizens. R-3 experienced a recent change in democratically chosen citizen initiatives, because of professionalization of the initiatives. He saw a increasingly higher threshold for citizens. He says the following:

"I feel it coming that designer agencies are doing the initiatives and find a few citizens to get it into the [citizen initiative] competitions [...] and create a sort of backdoor for project agencies to realise projects." (R-3, 2020)

This situation was presented to R-4, who said the following:

“I don’t experience that with small citizen initiatives, because those have a very low threshold. But I do experience it with WestBegroot [competition for citizen initiatives]. You do see the same project agencies submitting initiatives each year. That is a shame.” (R-4, 2020)

R-3 suggests that there should be a check if the initiatives are really citizen initiatives:

“I think that a next step in the process of democratizing it should be more transparent in a certain way if it really concerns a citizen initiative or if its starting to become an entryway for project agencies.” (R-3, 2020)

All respondents agree citizen initiatives are very important in the revitalization of public urban space and feel like the municipality of Amsterdam is making good use of it. Both Anita Schothans (Municipality Amsterdam) and Miranda Nauta (Municipality Rotterdam) note that citizens are of high importance as they are the eyes and users of the city.

This does not mean it is easy. Challenges arise, and the main one being upkeep and maintenance. All respondents agree on the fact that upkeep and maintenance is the biggest challenge regarding citizen initiatives. Both in Rotterdam and Amsterdam they are dealing with citizens either losing interest or moving away. Also lack of knowledge of maintaining for example greenery and plants contributes to that. Solutions for this can be found on the municipal level in educating & providing. Education citizens who want to work on public urban green can be educated on maintenance and could be given information. Municipalities can also function as a provider: providing citizens with certain materials and equipment. Also, low maintenance greenery is a tool to deal with this challenge. As R-3 notes:

“The design is low maintenance and a lot of pleasure.” (R-3, 2020)

Another challenge regarding the long-term function of initiatives is the quality of the materials. R-7 says the following:

“The materials that you buy at a garden center are of course suitable for your own backyard, but in the case of putting a measly fence in the urban public space it looks different and holds itself less long than if you put a professional fence there. It does not have to be bad, but it is good to look at that and make sure it does not clutter the public space after 5 or 10 years. That is a point of attention.” (R-7, 2020)

Also R-4 agrees that continuity is a real challenge. She remarks that Amsterdam is dealing with decreasing budget for the public space, and emphasizes that the money that is available is reserved for maintenance free greenery. She believes that if citizens want something more fancy, they are responsible for that themselves. R-7 agrees and ends with saying that as a municipality to facilitate and use citizen initiatives you have to be clear in what is and what is not possible.

R-2 brings up the issue of communication with the municipality. There was no clear communication of responsibilities and where he thought and said from the beginning that the project was to be maintained by the municipality, the municipality assumed it was self-management. He notes two things which are important in dealing with citizen initiatives:

“First, consider everything as an experiment. A experiment can not fail in advance, at most something else can come out than expected. But everyone learn from that. Second, also citizens have expertise – either as a job or in the form of local knowledge- and experience.” (R-2, 2020)

SMALL SCALE INTERVENTIONS AS POLICY

In an interview with an Amsterdam public space policy programmer he noted multiple issues with using small scale interventions in municipal policy. The first one being that when the municipality tackles one small problem, the citizens assume more problems are getting tackled simultaneously.

“It goes against the positive energy (of Urban Acupuncture) a bit. Because you do something, you are there, but people can’t understand why you wouldn’t also tackle this and this.” (R-6, 2020).

He notes that it is more efficient to look for elasticity and save small scale interventions for one plan which covers all interventions and stakeholders, in order to avoid the negative assumption of the citizens that certain things are being dealt with and certain things not. He mentions deep democracy where you plan for the minorities, leading to a plan made for everyone. A preferred approach is a larger, more holistic plan using deep democracy, noting that a municipality is better equipped for larger tasks.

5. Discussion

INTERPRETING RESULTS AND TRENDS

The societal added value of Urban Acupuncture interventions are clearly present in the cases studied in Amsterdam. De Tuin van Jan, for example, functions as an incidental and purposeful meeting place and collaborative space for creative and educational purposes. Same goes for de Eetbare Tuin; the space became a place of refuge for people to meet and facilitates lonely citizens to interact with each other. Both places inspire citizens to enjoy urban life within their own neighbourhood and, as Jamie Lerner emphasized, urban functions are mixed (Lerner, 2014). Also in Rotterdam, Urban Acupuncture projects inspired a whole new group of citizens to participate in the revitalization of the public urban space. All of these projects are social and physical catalysts which trigger positive societal effects (Pascaris, 2012; Casagrande, 2014).

Citizen initiatives are of importance in managing healthy cities. Citizens are the eyes and the users of the city and know best in what places the city needs a healing pinprick. Without citizen participation the municipality of Amsterdam would not be able to do all the work they want; it is a collaborative effort. The last decade a lot has changed regarding citizen participation. Over the last decade the submitting and realization of citizen initiatives has been polished and cities are realizing the importance and moreover the potential of them. The municipality is working hard to simplify the submitting process and make it more readily accessible. Respondents from the municipality of Amsterdam and Rotterdam (R-4, R-6, R-7) all see an increase in citizen participation. However, there are challenges to working with citizen initiatives. Maintenance and upkeep is the biggest challenge. Solutions for this lie in providing and education citizens, using the right materials and try to use maintenance free greenery and municipalities being clear in what is and what is not possible.

Even though small scale interventions can bring positive change in the urban fabric, small scale interventions or Urban Acupuncture in that way is not efficient or desirable as being implemented as municipal policy. Sole small scale interventions initiated by the municipality can create a contrast and give an assumption that one thing is being improved while the rest is being ignored. This can create a negative connotation towards the municipality. Therefore, Urban Acupuncture in the context of public urban space is best utilized coming from participating citizens who see a damaged spot and

want to heal that and simultaneously bring positive change in more ways than just the intervention alone. It contributes to the idea of the Third Generation City; local knowledge and self-organized community actions, and ecologically and socially catalytic (Pascaris, 2012; Casagrande, 2015).

REFLECTION ON RESEARCH

Reflection on this research shows some limitations and points of improvement. The main limitation of this research is the rather low number of interviews conducted. Although all aspects of the research have been covered by the interviews, conclusions drawn from this research are not strong. Literature review and policy document research strengthen the research and the claims made in the interviews; overall the conclusions are valid. Furthermore, by reading through the interview transcripts, it is evident that there is room for more potential. Follow-up questions could have been more effectively used and certain topics could have been dealt with more accurately. The value of the respondents in this research, however, was high and the right people were chosen to interview. All interviewees addressed and covered the research questions.

Another limitation lies in the fact that in some interviews the physical and ecological side was emphasized a lot, while not covered in this research. Although this research did not focus on the physical and ecological side, some interviewees covered this in detail. However, this does not diminish the quality or accuracy of the results and data.

This research design is repeatable on the city-scale, as the topic of urban public space is relevant in all cities. Findings can be generalized for other Dutch cities or cities in general where citizen participation is a point of interest and unused and neglected space is a problem.

RESEARCH RECOMMENDATIONS

Urban Acupuncture is rather unexplored in academic literature and at the moment there are aspects of the concept that are agreed on, but definition is formulated covering all aspects. Any further exploration on the topic is recommended. In particular, more research can be conducted on implementation in cities and what municipal structure is beneficial or optimal to facilitate Urban Acupuncture interventions.

6. Conclusion

In a rather unexplored subject with few academic literature, certain principles of Urban Acupuncture are presented. The case studies chosen are assessed by these principles and show their quality as Urban Acupuncture projects. The causes of unused and neglected space are most present in the privatization of public space in the last few decades, lack of responsibility taking in both the private and public sector and the dependence on the car and its infrastructure.

The societal effects of the researched Urban Acupuncture projects include new spaces for incidental and purposeful meeting, multifunctionality, opportunities for creative and education purposes and inspiration for citizens to think about participating in the revitalization of the urban public space. Citizen participation has a lot of value in revitalizing unused and neglected urban space, but come with challenges. Municipalities need to have an clear and responsive instrument and need to make clear what is possible and what is not. In Amsterdam, the submitting and realization of citizen initiatives has been polished and is realizing the importance and moreover the potential of them. The municipality is working hard to simplify the submitting process and make it more readily accessible. The main challenge is the maintenance and upkeep of initiatives. Citizens either lose interest or move, or lack the experience and knowledge. This can be supported by a providing and educating role of the municipality.

When considering Urban Acupuncture as a public space policy in Amsterdam, however, it becomes clear this is not a strategy which is desirable over bigger, more holistic plans. The municipality of Amsterdam is best equipped to handle more overarching plans which tackle multiple small interventions at once to cater for the majority of citizens. As a concept Urban Acupuncture is promising and using it to assess small scale interventions can bring positive changes to the urban fabric and its users.

REFERENCES

- Aouad, D. (2017). Urban acupuncture as a tool for today's re-naturalization of the city. *EAAE/ARCC 10th International Conference on Architectural Research*, pp. 629–636.
- Apostolou, M. (2018). Urban eco-acupuncture methods: case study in the city of Athens. *2nd International Conference on Changing Cities II: Spatial, Design, Landscape & Socio-economic Dimensions Porto Heli, Greece*, pp.932-940.
- Attia, S., Shafik, Z., Ibrahim, A. (2018). *New Cities and Community Extensions in Egypt and the Middle East: Visions and Challenges*. New York: Springer International Publishing.
- Carmona, M., De Magalhaes, C. (2006) Public Space Management: Present and Potential. *Journal of Environmental Planning and Management*, 49(1), 75-99.
- Casagrande, M. (2015). *Paracity: Urban Acupuncture*. International Conference: Public Spaces Bratislava, (November), pp. 1–32.
- Casagrande, M. (2019). From urban acupuncture to the third generation city-alternative studio narratives. *Teaching Landscape: The Studio Experience*, pp. 4–15.
- Crauderueff, R., Margolis, S., Tanikawa, S. (2012). *Greening Vacant Lots: Planning and Implementation Strategies*. New York: The Nature Conservancy.
- Dunn, K. (2005). Interviewing. In: I. Hay, ed., *Qualitative Research Methods in Human Geography*, 2nd ed. Melbourne: Oxford University Press, pp. 79-105.
- Gehl, J. (2011). *Life Between Buildings*. Washington: Island Press.
- Gemeente Amsterdam. (2017). *Visie Openbare Ruimte 2025*, De huiskamer van alle Amsterdammers. Amsterdam.
- GGD Nederland. (2018). *Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM*. Den Haag.
- Gillham, B. (2000). *Case Study Research Methods*. London: Bloomsbury Publishing PLC
- Grewal, S.S., Cheng, Z., Masih, S. (2011). An assessment of soil nematode food webs and nutrient pools in community gardens and vacant lots in two post-industrial American cities. *Urban Ecosystems*, 14, pp. 181–194.
- Haydn, F. & Temel, R. (2006). *Temporary Urban Spaces: Concepts for the use of city spaces*. Basel, Boston, Berlin: Birkhauser.
- Honey-Roses, J., Anguelovski, I., Bohigas, J., Chireh, V.K.M., Daher, C., Konijnendijk, C., Litt, J., Mawani, V., McCall, M., Orellana, A., Oscilowicz, E., Sánchez, U., Senbel, M., Tan, X., Villagomez, E., Zapata, O., Nieuwenhuijsen, M. (2020). The Impact of COVID-19 on Public Space: A Review of the Emerging Questions. *Cities & Health*, pp. 1–17.
- Kamvasinou, K. (2011). The public value of vacant urban land. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Municipal Engineer*, 164(3), pp. 157-166.
- Kim, G. (2016). The Public Value of Urban Vacant Land: Social Responses and Ecological Value. *Sustainability (Switzerland)*, 8(5), 486.
- Kim, G., Miller, P.A., Nowak, D.J. (2015) Assessing urban vacant land ecosystem services: Urban vacant land as green infrastructure in the City of Roanoke, Virginia. *Urban Forestry & Urban Greening*, 14(3), pp. 519–526
- Lastra, A., Pojani, D. (2018) 'Urban acupuncture' to alleviate stress in informal settlements in Mexico. *Journal of Urban Design*, 23(5), pp. 749-762
- Lerner, J. (2014). *Urban Acupuncture*. Washington: Island Press.
- Lloyd, K. M., Auld, C. J. (2003). Leisure, public space and quality of life in the urban environment. *Urban Policy and Research*, 21(4), pp. 339–356.
- Loukaitou-Sideris, A. (1996). Cracks in the city: addressing the constraints and potentials of urban design. *Journal of Urban Design*, 1(1), pp. 91–103.
- Madanipour, A. (2010). *Whose Public Space?*. London: Routledge
- Nefs, M. (2006). Unused urban space: conservation or transformation? Polemics about the future of urban wastelands and abandoned buildings. *City & Time*, 2(1), pp. 47–58.

- Pascaris, J. P. (2012). *Healing Neighbourhoods through Urban Acupuncture*. MSc thesis, Ryerson University, Toronto, Canada.
- Purcell, D. (2000). The car and the city. *Bulletin of Science, Technology and Society*, 20(5), pp. 348–359.
- Robinson, S.L., Lundholm, J.T. (2012). Ecosystem services provided by urban spontaneous vegetation. *Urban Ecosystems*. 15, pp. 545–557
- Ryan, C. (2013). Eco-Acupuncture: Designing and facilitating pathways for urban transformation, for a resilient low-carbon future. *Journal of Cleaner Production*, 50, pp. 189–199.
- Sager, T. (2011). Neo-liberal urban planning policies: A literature survey 1990 – 2010. *Progress in Planning*, 76(4), pp. 147–199.
- Schukoske, J. E. (2000). Community Development Through Gardening : State and Local Policies Transforming Urban Open Space. *Legislation and Public Policy*, 3, pp. 351–392.
- Sheller, M., Urry, J. (2000). The city and the car. *International Journal of Urban and Regional Research*, 24(4), pp. 737–757.
- Soldeberg, E. O. (2011). Nowhere: Exploring the Potential of Unused Spaces. [online] Oda Ellensdatter Solberg. Available at: <https://cargocollective.com/oes/Nowhere-Exploring-the-Potential-of-Unused-Spaces>
- Stanley, B.W., Stark, B.L., Johnston, K.L., Smith, M.E. (2012). Urban Open Spaces In Historical Perspective: A Transdisciplinary Typology and Analysis. *Urban Geography*, 33(8), pp. 1089–1117.
- Taylor, D. (2008). *Public Space Lessons: Land in Limbo: Making the Best Use of Vacant Urban Spaces*. London: Commission for Architecture and the Built Environment.
- Trancik, R. (1986). *Finding Lost Space; Theories of Urban Design*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- Wikström, T. (2005). Residual space and transgressive spatial practices – the uses and meanings of un-formed space. *Nordisk Arkitekturforskning*, 18(1), pp. 47–68.
- Yadav, P., Duckworth, K., Grewal, P.S. (2012) Habitat structure influences below ground biocontrol services: A comparison between urban gardens and vacant lands. *Landscape and Urban Planning*, 104(2), pp. 238–244.

Appendix I - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 1

Role: Initiator De Tuin van Jan

Date: 30-10-2020

[introduction]

MT: Hoe was u precies betrokken bij het project (Tuin van Jan)? Was u de eerste initiatiefnemer?

R-1: Ja samen met twee andere burens, maar ik was de initiatiefnemer. Ik kende die tuin, dat was een leegstaand gebouw en daar zaten wij in de buurtbroedplaats en zo leerde wij de binnenplaats kennen van dat gebouw. En Amsterdam-West heb je al die woningblokken met binnentuinen en daar lagen alleen maar stoeptegels en er was wateroverlast. En daar hebben we een jaar of vijf gezeten en toen kwam daar de meesteropleiding coupeurs, die gingen de begane grond huren. En toen hebben wij de sleutels teruggegeven en bekeken met het stadsdeel of de tuin, de binnenruimte, een openbare tuin zou kunnen worden. Dus om dat openbaar te houden. Dat dus, zo is het ontstaan, en vergroenen en klimaatbestending maken en publiek. Dat was in 2012.

MT: Ja tijdje geleden al weer. Het was dus een fysieke transformatie, en had het ook een community idee, soort van publiek doel?

R-1: Ja echt een buurttuin. Het was in het begin weinig in de fysieke, bouwkundige zin, dus het was organisch ontstaan. We hadden die binnentuin en die hebben we een paar keer opengesteld als buurttuin en de buurt uitgenodigd zo van: wat zouden jullie hier willen? En zo die kennis verzameld, die citizenscience, en het heette toen nog het pop-up park, dus het was allemaal in de tijdelijkheid. Dus dat is allemaal dat opvullen van de leegstand ook. En dat begon als pop-up park en toen werden mensen uitgenodigd en deden buurtbewoners mee om te bedenken wat voor tuin dit zou kunnen zijn. Zo is het idee ontstaan en daaruit is de Tuin van Jan gecreerd, heel organisch.

MT: Het begon als een tijdelijk pop-up iets, en uiteindelijk is het iets permanents geworden?

R-1: Ja precies. Nouja niks is permanent, er is een bruikleen van 10 jaar voor de buurtstichting die er omheen in gebouwd. Maar niks is permanent in stedenbouw.

MT: En wie waren er allemaal bij betrokken, was de gemeente er ook vanaf het begin bij betrokken?

R-1: Ja het stadsdeel de Baarsjes, woningcorporatie, want het is hun tuin, de Key. Dat waren de grote partijen, en die moesten ook overtuigd worden. En dat was toen allemaal vanuit bottom-up participatie, en daar deden ze in Stadsdeel West ook wel experimenten mee. Dus daar was dit uit ontstaan. En betrokken ambtenaren, anders krijg je het ook niet voor elkaar. Dus er waren ook innovatieve ambtenaren, dus dat was heel leuk.

MT: En qua financiën, gaf de gemeente jullie een budget?

R-1: Ja die hadden nog uit een potje binnentuinengeld geld over, en dat is daarin gegaan. En de woningcorporatie heeft meegewerkt en die heeft ook de waterinfrastructuur aangelegd, want het was allemaal kapot. En dat heeft alles bij elkaar 140.000 duizend euro gekost.

MT: En hoe is het proces met de gemeente gelopen qua communicatie?

R-1: Dat ging heel goed. In het kader van die experimenten was iedereen heel flexibel en meewerkend, nu is dat wel anders. Zonder hadden we het ook niet gekund, maar dat is nu in Amsterdam wel anders. Veel stadsdelen zijn opgeheven, maar toen was het stadsdeel heel dichtbij en betrokken, dus dat ging heel goed. Die tijd is nu wel over.

MT: Waar ligt dat aan?

R-1: Dat is allemaal bestuurlijk. In Amsterdam zijn veel stadsdelen opgeheven, dus die afstand naar die burgers werd groter. Grote re-organisatie, en een politieke omwenteling, dus al het oude werd weer anders. Maar dat was allemaal later, daar zaten wij net voor. Maar dat is dus wel veranderd in Amsterdam.

MT: En het onderhoud van de Tuin, wie is daar verantwoordelijk voor?

R-1: Met een paar vrijwilligers doen we dat uit de buurt, en dat is een man of 8 en dat rouleert en dat gaat prima. De Tuin ligt aan een studentenhuisvesting, en daar beneden zit nu die opleiding en die huurders betalen allemaal servicekosten per maand, ook voor die binnentuinen. Dat is ongeveer 4/5 euro per maand (per persoon) en dat geld wordt ontvangen door de woningcorporatie en die geeft het dan door aan de stichting, aan ons, om de tuin te onderhouden. Dat is mooi, dus er is een soort geldstroompje, want dat is met groen altijd wel lastig, dat is niet rendabel en noem maar op. Maar er is dus een soort verdienmodel rond die tuin, dus dat is mooi. Verder krijgen we nog een kleine bijdrage van de Key, een woningcorporatie. En dat is het. Dat budget is ongeveer 7000 per jaar. Daar kan het allemaal net van, allemaal heel klein en Urban Acupuncture en kleine ingrepen, maar het werkt.

MT: Ik zag ook bij beheer en onderhoud het Jan Maijen collectief, wat is dat?

R-1: Dat is de stichting.

MT: Wat waren de grootste uitdagingen van het project?

R-1: Nou het beheer en onderhoud, natuurlijk altijd. Het is allemaal heel voorspoedig gegaan, in dat opzicht is het een voorspoedig project geweest. En het is nu ook in beheer als schooltuin, er is een hoop te doen.

MT: Bent u op dit moment ook nog met soortgelijke projecten bezig, of in het verleden nog andere projecten?

R-1: Ik ben ook betrokken geweest bij een gebouw dat heet MidWest, een leegstaand gebouw wat door de buurt is overgenomen.

MT: En wat voor project was dat?

R-1: Daar hadden we met wat buurtbewoners een leegstaand schoolgebouw overgenomen en dat opnieuw gexploiteerd en voor de buurt opgesteld. Ook leegstand.

MT: En in welk jaar is dat begonnen?

R-1: Ook zoiets.

MT: Dus toen had u ook te maken met dezelfde instanties?

R-1: Ja klopt.

MT: Hoe bent u met Urban Acupuncture in aanraking gekomen?

R-1: Rond 10 jaar geleden, ik kwam bij Jamie Lerner, de guru. En toen deed ik veel van dat soort kleinschalige projecten in Amsterdam-West. Energieopwekkende stadsprojecten, en zo kwam ik daar bij.

MT: En wat zijn voor u de belangrijkste principes van Urban Acupuncture?

R-1: Kleinschalig, releasing energy, goedkoop, weinig kosten. Het is ook een beetje crisismanagement. En toen zag ik inderdaad dat er ook gewoon erg weinig literatuur over is. Dus ik deed wel dingen op dat vlak zonder dat ik het wist, dan ben je onbewust, onbekwaam totdat ik het tegen kwam en dacht ja daar ben ik eigenlijk mee bezig. Kleinschalige projecten in

achterstandswijken toen nog, de Vogelaarwijken, en proberen energie op te wekken. Dus het komt allemaal daar uit.

MT: En vind u dat het iets is dat puur vanuit bewoners moet komen, of zou een gemeente daar ook actiever in moeten zijn en dat de gemeente zelf plekje aanwijst?

R-1: Ja dat zou wel moeten (puur vanuit bewoners), bottom-up, dat moet vanuit de wijk komen. Maar goed, dat is allemaal niet voor de hand liggend, dus is niet allemaal makkelijk gerealiseerd. Maar dat is wel het ideaalbeeld.

[end]

Appendix II - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 2

Role: Initiator Gemaal Mercator

Date: 15-12-2020

Data en privacy

1. Gaat u ermee akkoord dat de antwoorden worden verwerkt in de resultaten van de eindschrijving?

JA

2. Gaat u ermee akkoord dat uw naam wordt gebruikt of wilt u anoniem blijven in de eindschrijving?

JA

Project Gemaal Mercatorstraat

3. Wanneer is het project begonnen?

1^e kwartaal 2014

4. Wat waren de motivaties en onderliggende problemen voor de aanpak van de verwaarloosde ruimte rondom het Gemaal?

De plek was een vergeten en door de gemeente verwaarloosd stukje groen rondom een rioolgemaal van Waternet. Op het moment dat wij hoorden dat het gemaal opgeknapt zou worden hebben wij de kans gegrepen om van dit stukje groen een regenbestendig plein voor de buurt te maken.

5. Welke aanvullende fysieke en sociale functies heeft het project?

Het is nu een meer sociaal veilige plek met een ontmoetingsfunctie. Daarnaast is het een regenbestendig en duurzaam plein waarbij de maatregelen ook inzichtelijk zijn gemaakt.

- het plein is gemaakt van straatlinkers uit de Mercatorstraat die op dat moment ook werd heringericht (hergebruik en minder transportkosten voor afvoeren)
- bij hevige regenval loopt het water naar een centraal punt en via een watertrap naar de poldergracht (watertrap gemaakt van trottoirtegels uit de Mercatorstraat)
<https://www.facebook.com/gemaalmercator/videos/648753211989495>
- het gemaal heeft een groen kelderdak gekregen, omdat dit bijna op maaiveld ligt kun je dus laten zien hoe een groen dak eruit ziet)
- Het project wordt regelmatig meegenomen in rondleidingen langs regenbestendige oplossingen zoals wij die elders in West hebben gerealiseerd

Het ontwerp is middels community design tot stand gekomen. Bewoners en gebruikers hebben mee ontworpen aan de inrichting.

- Een grote bank met uitzicht over het park geeft gelegenheid tot ontmoeten.
- De loslooproute voor honden is weer gerepareerd

6. Wat zijn de voorlopige resultaten?

Het plein is al een paar jaar geleden opgeleverd en is een rustpunt in de buurt.

7. Ziet u dat het project sociale verbeteringen teweeg heeft gebracht?

We hadden gehoopt dat het plein meer gebruikt zou worden, zowel als zitgelegenheid maar bijvoorbeeld ook voor het uitvoeren van kleinschalige bijeenkomsten, verjaardagen of buurt-BBQ. Helaas vinden mensen dit nog lastig of zijn bang dat dit niet mag. Zelf ben ik van het principe gewoon doen en achteraf sorry zeggen als het niet mag. Daarbij wel respect hebbend voor de buurt en de omgeving.

Proces

8. Kunt u kort uitleggen hoe het proces liep van begin tot start?

- a. Welke personen/instanties waren erbij betrokken?
Samen met nog een actieve buurtbewoner was ik de initiatiefnemer. Daarnaast was de gemeente betrokken (stadsdeelwethouder, gebiedsmanager, gebiedscoördinator en gebiedsmakelaar, later ook de ontwerpers en diverse beheer en onderhoud ambtenaren), buurtbewoners en gebruikers (veelal mensen met honden en/of bezoekers van het park)
- b. Hoelang heeft het proces geduurd van het begin tot de realisatie?
Van idee (begin 2014) tot oplevering (juni 2017) ongeveer 3 jaar.

9. Hoe groot was het budget en van wie hebben jullie dat gekregen?

Totale budget weet ik niet meer, dat is over verschillende termijnen gegaan. Bovendien zijn de uitvoeringskosten grotendeels voor rekening van de gemeente gekomen. De constructie was dat wij uren kregen voor de projectmanagement, het organiseren van bewonersbijeenkomsten en ontmoetingsmomenten (zoals de buitenexpo's – zie fb voor impressies). We hebben een eigen ontwerper in kunnen huren, gespecialiseerd in regenbestendige ontwerp. Daarnaast viel dit project onder een maatschappelijk initiatief, een eenvoudiger versie van de right-to-challenge. In plaats van het hele proces over te nemen van de gemeente, kon je onderdelen van het proces zelf doen en anderen bij de gemeente laten. Dus het ontwerp lag bij ons, maar de doorrekening bv bij de gemeente. Door hergebruik van materialen waren de kosten lager. Ik weet het niet meer zeker, maar alles bij elkaar heeft het denk ik een kleine 200.000 gekost. (3 jaar projectleiding en aanleg)

10. Wat waren de grootste struikelblokken tijdens dit project?

Dat de gemeente er altijd vanuit gaat dat een burgerinitiatief met groen ook altijd zelfbeheer is. Wij hebben vanaf de start gezegd dat dat in dit geval niet zo was. Ten eerste kun je geen vrijwilligers vinden op het moment dat er nog geen ontwerp is en dus ook niet duidelijk is wat ze zouden moeten doen. Bovendien wilden we het plein zo onderhoudsvriendelijk maken. Dit is uitvoerig besproken met onderhoud en beheer van de gemeente. Onderhoudsvriendelijke beplanting, een maaiplan om uitzicht op het park te garanderen en een pleinontwerp waar de borstelwagen zo overheen kon. Toch stond in de zomer van 2017 het onkruid metershoog, bij navraag kregen wij het verwijt dat wij het plein zelf zouden onderhouden terwijl hierover duidelijke afspraken waren gemaakt.

We hadden zelfs getracht om de onderhoudskosten niet hoger te laten zijn dan de huidige onderhoudskosten per m², het vervelende was echter dat de gemeente geen inzicht in deze kosten kon geven. Doel van deze insteek was. Wanneer we geen vrijwilligers vinden dan kost het de gemeente niet meer aan onderhoud dan nu, en vinden ze wel dan is dat alleen maar 'winst'.

Ander struikelblok was dat er voor elke fase (inventarisatie, ontwerp en aanleg) nieuw budget aangevraagd moest worden. Hierdoor lag het project regelmatig voor langere tijd stil en konden we ook moeilijk plannen hoe en wanneer we verder konden. Dit was niet onze enige klus tenslotte.

11. Hoe was de welwillendheid van de gemeente?

Dat verschilde van persoon tot persoon en fase. In het begin vond iedereen het mooi en prachtig, kwam men op de buitenexpo's en hebben we zelfs de wethouder van de gemeente nog rondgeleid. In de fase tussen ontwerp en realisatie werd het al wat moeizamer omdat het toen bleek dat een burgerinitiatief niet perse goedkoper hoeft te zijn, maar wel meer draagvlak kent.

En natuurlijk op het moment dat ik ging vragen waarom het plein niet werd onderhouden en bleek dat het plein helemaal niet in het onderhoudsplan was opgenomen waren we ook minder populair en toen hebben we ook wel flinke discussies gehad. En zijn we ook niet meer op zoek

gegaan naar vrijwilligers, wij waren er wel klaar mee. Er was een prachtig regenbestendig plein gerealiseerd – ons doel was bereikt.

Aanvullende informatie

12. Heeft u nog dingen die ik niet heb genoemd, maar belangrijk zijn met betrekking tot dit project of bewoners initiatieven in Amsterdam in het algemeen?

Geef als gemeente ruimte, dat betekent dus niet dat je doet alsof en er een zware controle laag overheen legt omdat je bang bent dat het misgaat.

Hierbij het ik altijd 2 stokpaardjes:

1. Beschouw alles als een experiment. Een experiment kan bij voorbaat niet mislukken, er kan hooguit iets anders uitkomen dan verwacht/gehoopt. Maar iedereen leert daar van, de initiatiefnemer, de stakeholders en de gemeente.

2. Spreek niet van professionals als je het over de gemeenteambtenaar hebt bij burgerinitiatieven.

Ook de bewoners heeft veelal een specialisme – als beroep of in de vorm van (buurt)kennis en -ervaring. Vaak weten die meer dan de ambtenaar die niet eens in de omgeving of stad zelf woont. Het komt dan heel denigrerend over wanneer jij als 'professional' de bewoner wel even komt 'helpen'.

In de praktijk loopt de gemeente met haar projecten door deze 'professionals' grotere schade (financieel en maatschappelijk) op dan die relatief kleine bewonersinitiatieven. Dus mocht er zo'n projectje niet opleveren wat men vooraf had bedacht, dan is dat maar zo. Je hebt de bewoner wel het idee gegeven dat hij/zij echt mee heeft mogen doen en er naar deze bewoner is geluisterd.

[end]

Appendix III - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 3

Role: Initiator Eetbare Tuin Jerusalemkerk

Date: 07-11-2020

[introduction]

MT: Als een van de case studies heb ik De Baarsjes gekozen, en via B. Berndsens ben ik bij u gekomen en de Eetbare Tuin. Mijn eerste vraag is, zou u wat meer kunnen vertellen over het project, hoe bent u dat begonnen, wanneer bent u dat begonnen?

R-3: Ik begon iets meer dan tien jaar geleden. Die tuin hoort bij een kerk en destijds kwam er een nieuwe dominee en we kenden eigenlijk niemand bij de kerk, maar die nieuwe dominee wou de deuren naar de buurt openen. En ze woude ook een culturele rol spelen in de buurt, dus we gaan een festival beginnen en we vragen aan buurtbewoners om ideeën. We haard daar toen in dat festival samengewerkt en dat was zo leuk van beide kanten. Dus we waren aan het napraten, en Bas, de dominee, vroeg of wij volgend jaar weer iets woude doen. En toen stonden we buiten de kerk en om ons heen te kijken en toen dacht ik misschien iets met de tuin dan, want dat was eigenlijk gewoon een soort van woestijn met een paar prikstruiken erin, omdat de koster van de kerk eigenlijk helemaal niks wist van planten. Dus die schoffelde gewoon alles weg en daar stonden dan een aantal van die soort van prikstruiken die je ook wel bij de gemeentegroen ziet en daar knipte hij dan gewoon soms wat vanaf als dat nodig was. Dus zo is dat eigenlijk begonnen, uit een cultureel event waaruit een vriendschap ontstond tussen ons de mensen die eigenlijk die plek beheerden en daar lag gewoon veel potentie. Als je het dan hebt over verwaarloosde ruimte, dan wat dat wel zo.

MT: Heeft het ook een buurtfunctie gekregen nadat het is opgeknapt?

R-3: Ja. We zagen eigenlijk meteen wel een rol voor buurtbewoners, want het ligt aan een plein en heel veel mensen kijken erop, dus we hebben bij aanvang van dat idee geflyerd in de buurt met een briefje in elke brievenbus met 'wilt u meedoen met de tuin, kom dan zaterdag naar de introductie'. Daar kwamen best veel mensen op af en ook mensen van de kerk, dat was een beetje 50/50. Dat was ook eigenlijk wel het doel van de koster. En wij dachten, daar komen mensen op af die van tuinieren houden of die iets met planten willen, dus we hadden met de eerste twee jaar was onze focus heel erg op de inhoudelijke kant van de tuin. Daar hadden we het dan met mensen over die mee kwamen doen. Maar zo gaande weg bleek dat heel andere dingen hen motiveerde om mee te doen. Mensen deden vaak mee omdat ze eenzaam waren, het was heel divers. Sommige mensen ook een beetje vanuit hun plichtsgevoel vanuit de kerk en andere om de buurt op te knappen. Maar het was anders dan we dachten wat mensen motiveerd om mee te doen met zo'n project.

MT: Dus van te voren dacht u dat vooral de tuin zelf de motivatie zou zijn.

R-3: Ja dat het inhoudelijk met de planten motiveerde, maar het was eigenlijk veel breder.

MT: Daar valt ook wel iets voor te zeggen, dat is natuurlijk ook mooi. En hoe wordt het op dit moment onderhouden, is er een vaste groep vrijwilligers of is er elk jaar een nieuwe groep?

R-3: Er is wel een beetje een vaste kern en zijn elk jaar twee sessies waar we met zo'n 15 mensen werken en dat is een aanplantdag. Dat is het voorjaar en in het najaar hebben we vooral een opruimdag. En daar tussendoor doen we met twee, drie, soms 1 gewoon naar eigen aanzicht gewoon onderhoud. Maar dat zijn kleine dingen. Daar is het ontwerp ook op gericht dat die tuin voor een groot deel zichzelf bedruipt. Er staan geen planten in die veel onderhoud nodig hebben of bepaalde voeding of die in de winter warm gehouden moeten worden omdat ze anders kapotvriezen. Dat soort dingen hebben we allemaal niet, dus we werken met successie

van planten. [praat inhoudelijk over plantsoorten]. Het ontwerp is low maintenance en hopelijk veel plezier.

MT: Wij zijn er allemaal bij betrokken qua instanties? Is de gemeente er ook bij betrokken?

R-3: Ja, de gemeente draagt bij met een klein budget elk jaar die je elk jaar opnieuw moet aanvragen.

MT: Merkt u dat de gemeente sinds 2009 is veranderd qua aanzien van dit soort projecten?

R-3: Ja zeker, zeker.

MT: Op welke manier?

R-3: Bij aanvang [2009] was het eigenlijk nog best ongebruikelijk dat burgers een groenproject in de buurt gingen doen, dat was vrij uitzonderlijk, dus dat was geen gemeentelijke infrastructuur voor. Er zijn een aantal kinderboerderijen in Amsterdam die ook zo zijn begonnen, maar dan heb je het echt over 1,2,3,4 projecten over de hele stad. Zo zijn ook ooit de volkstuinten begonnen, beetje braakliggend terrein, en dan beginnen bewoners. Maar dat was nog redelijk incidenteel, maar in die tien jaar is het veel meer een structureel iets geworden. Dat burger worden betrokken bij het openbaar groen, bij aanleg van een nieuwe straat wordt soms door burgergroepen meegedacht over het groen en soms over het onderhoud. Binnentuinen worden soms gezamenlijk aangepakt. Dus er zijn veel meer groene initiatieven gekomen en daar is de gemeente zich ook op gaan instellen. Wat in die tijd ook gebeurde was dat die gemeentelijke structuur veranderde. Dus eerst hadden we veel kleine stadsdelen die soms werden samengevoegd en dan veranderde best wel weer wat, maar eigenlijk voor het allemaal werd samengevoegd had je al wel een contactpersoon bij een gemeente waar duidelijk was van daar moet ik zijn. En daarvoor belde je gewoon een algemeen nummer en kreeg je misschien iemand van de groenvoorziening ofzo, dus de gemeente is er wel veel meer op ingesteld.

MT: En ook qua budget, is dat elk jaar een beetje hetzelfde gebleven?

R-3: Nou dat heeft best wel sterk gewisseld. Dat hangt van de gemeentelijke verkiezingen af, dus dat wisselt wel. Maar in Amsterdam waren meestal Groenlinks en D66 de grootste, dus in het algemeen was het best wel stabiel. Maar het fluctueert altijd wel een klein beetje. Op een gegeven moment was er een programma vanuit de gemeente wat zich richtte op groene daken en toen kwam ook Amsterdam Rainproof met een soort bureau waar je terecht kon met vragen over regenwater problematiek te maken hadden. Dus dat heeft zich steeds verder ontwikkeld en nu is dan sinds een jaar of twee, drie de burgerparticipatie toegenomen. Daar doen ze experimenten mee waarbij er een algemeen budget is in een stadsdeel waar burgers een initiatief kunnen indienen en dan stemmen andere burgers welke ze willen steunen. En daar zitten best wel veel groene initiatieven tussen en wat opvalt dat heel veel van die initiatieven het ook halen, daar wordt veel op gestemd. Andere initiatieven zijn bijvoorbeeld taallessen voor nieuwkomers of kooklessen voor eenzame mensen, dat kan van alles zijn. Maar ik schat dat toch wel de helft groenprojecten zijn en over het algemeen worden die allemaal gekozen.

MT: Dat snap ik wel, daar hebben de meeste mensen natuurlijk ook profijt van.

R-3: Dat spreekt mensen waarschijnlijk meer aan. Ik vermoed dat ze dan denken dat hun wijk dan opknapt. En wat ik sinds dit jaar een beetje proef is dat het best pittig is voor een wat grootschaliger groenproject. Dan moet je dat zelf voor een deel voor financieren en je moet budgettering doen en je moet voldoen aan gemeentelijke wetgeving, dus je ziet daar al best snel een soort van professionalisering bijkomen. Dus dan gaan burgers samenwerken met professionele partijen waardoor het het beeld een beetje vertroebeld, en ik ben er wat minder enthousiast over dan ik in het begin was. Je voelt een beetje aankomen dat ontwerp bureaus de voorstellen gaan doen en daar een paar buurtbewoners bij vinden om het in deze wedstrijd te krijgen en dan heb ik in je openbare groen geen algemeen aanbesteding meer, maar een soort achterdeur waardoor je met projectbureaus aan projecten kan komen.

MT: Dus die instapdrempel wordt wel wat hoger?

R-3: Ik denk dat in een volgende stap in dat proces van democratisering zou dat op een bepaalde manier inzichtelijker moeten worden, of het echt gaat om een burgerinitiatief of dat dat toch een beetje een binnenkomer begint te worden voor projectbureaus. Dus dat zijn een beetje

de nieuwste dingen die ik dan heb gezien de laatste jaren. Maar dat weet ik omdat ik na die kerk nog twee tuinen ben begonnen, dus dan zie je dat proces soms weer in een nieuw daglicht.

MT: En bij welke projecten heeft u nog meer meegewerkt?

R-3: Bij MidWest, dat is een bedrijvenverzamel pand, dat heeft twee tuinen. Het is een oude school met twee schoolpleinen aan weerszijde en daar hebben we tuinen van gemaakt sinds 4/5 jaar. En dit jaar hebben we een groot grasveld, iets verderop in Amsterdam-West. Dat heeft meegedaan aan zo'n wedstrijd voor burgerinitiatieven. Dat grasveld was in de zomer helemaal verdord en in de winter was het een grote waterplas. Dus die buurtbewoners waren het zat, dus we hebben met buurtbewoners daar een ontwerp voor gemaakt en dat is een paar weken geleden ingezaaid en ingeplant. En dat is eigenlijk het project waar de gemeente er het dichtsbij staat aangezien het vrij grote schaal is en het moet worden opgenomen in hun maaibeleid.

MT: Het onderhoud wordt dus ook deels door de gemeente opgepakt?

R-3: Ja en dat is wel interessant, want zodra dat het geval is heb je dus veel meer contact met elkaar, vanwege dat onderhoud. Bij de kerktuin doen we dat met een kleine club, dat gaat allemaal wel. Maar dat is wel interessant met een grote oppervlakte, dat je dan meer in onderhandeling bent.

MT: En hoe is dat contact, hoe is die onderhandeling met de gemeente?

R-3: Nou het moeilijkste is om samen met burgers een ontwerp te maken waar iedereen achterstaat, maar dat gaat eigenlijk vrij makkelijk. Wat moeilijker is om het ontwerp in te passen in de gemeentelijke structuur, dus in dat onderhoud. Ze maken gebruik van vaste onderhoudsmethodes, dus grasveld A wordt om de drie weken gemaaid met die en die machine. Of een keer per jaar wordt er met deze machine kunstmest gestrooid. Dus ze hebben verschillende onderhoudspakketen, dat zijn er een stuk of tien ofzo. En wat als jouw ontwerp daar buiten valt? In ons geval was dat zo en dan wordt je een pilot voor een nieuw onderhoudsbeleid.

MT: En dat is bij jullie dus gelukt?

R-3: Op de langere termijn moet dat zich natuurlijk wel bewijzen, maar de afspraken zijn wel vrij duidelijk. En wat daar hielp was dat die beplanting, dat inzaaien werd gedaan door mensen met heel veel ervaring. Precies dat wat we aan gingen leggen was hun expertise. Dus dan kon je vrij makkelijk die expertise van die mensen koppelen aan de gemeente en die hadden eigenlijk vrij snel door, oke goed, dan geven jullie precies de komende drie jaar aan wanneer gemaaid moet worden en waar. En dan tegen die tijd is het gebied zo robuust, dan kunnen wij dat als gemeente zelf wel overnemen. Dus daar is een soort transitie periode afgesproken.

MT: Dus als je vanaf het begin met een goed doordacht project komt is de gemeente daar zelf niet heel proactief in? Je moet echt met een goed gedetailleerd plan komen en dan pas denkt de gemeente: hier kunnen we wat mee.

R-3: Ja en dat ontwerp moet dus ook voldoen aan gemeentelijke veiligheidswetgeving. Daar liepen wij niet tegen veel hobbels aan, maar kan me voorstellen dat dat bij sommige initiatieven wel zo is.

MT: Denkt de gemeente ook mee met het project of geven zij gewoon de voorwaarden waaraan het ontwerp moet voldoen of geven ze zelf bijvoorbeeld ook input over dingen die je moet veranderen?

R-3: Dit proces duurde ongeveer een jaar, en in dat jaar is misschien de helft van de mensen waarmee je samenwerkt al doorgestroomd naar een andere functie, dus dat is wel interessant. Het leek heel proactief te zijn totdat iemand op een iets andere functie het onder ogen krijgt en die zegt: nee, maar dit moet toch nog langs dit en dat. Dus de hele tijd was er groen licht voor alles, maar toen kreeg iemand die over een bepaald aspect ging, volgens mij grondwater in dit geval, het onder ogen en toen moest het in een keer nog langs allerlei instanties en mensen enzo.

MT: Dus er zijn wel iets te veel lagen, het zou wel sneller kunnen gaan in uw ogen?

R-3: Ik weet niet of je dit allemaal kan voorkomen, maar het vraagt behoorlijk veel kunde bij die groep burgers. Je hebt echt wel mensen nodig die verstand hebben van stedelijke infrastructuur en stadsecologie, en die het vermogen hebben om dat over te praten met een gemeentelijke partner. En dat gaat soms best met wat terminologie. Een deel van ons plan was om regenwater te bufferen, maar dan moet je echt wel met hen in gesprek of jouw technische oplossing inderdaad dat water kan bufferen en hoeveel kuub is dat dan en wat de piekbui is. Dus ik denk dat als je met een paar buurtbewoners bent die weinig ervaring hebben de kans van slagen niet groot is. Of dat het heel veel werk wordt vanuit jouw komt om in te lezen en te begrijpen waar het over gaat. Dan heb je heel veel overleg nodig.

MT: En dat project heeft dus ongeveer een jaar geduurd?

R-3: Ja, en het is het enige project van de vijf die voltooid is. Dat heeft ook met corona te maken, maar ook bijvoorbeeld met het feit dat wij dat voor een deel moesten voorfinancieren en dan gaat het toch om 50.000 euro. Niet iedereen heeft een buurtproject met zo'n omvang natuurlijk, het gaat soms ook gewoon om een paar plantenbakken.

MT: En dan uiteindelijk krijg je dat terug?

R-3: Ja maar dat heeft dus wel iemand voorgefinancierd.

MT: En waarom denkt u dat die voorfinanciering zelf nodig, in plaats van de gemeente die direct het budget geeft?

R-3: Ja dat heb ik me ook afgevraagd. Ik weet niet precies of de gemeente bij het uitzetten van de wedstrijd al voor ogen had dat er zulke grote initiatieven uit zouden komen. Maar ik kan bij kleinere initiatieven voorstellen dat dat direct gebeurt. Bij de kerk hoefden we nooit iets voor te financieren.

MT: En krijgen jullie met dat budget voor de tuin rondom de kerk het gewoon cash op je rekening, of moet je bonnetjes enzo laten zien?

R-3: Nee, dat gaat om zulke kleine bedragen, dat loont een gemeente niet om daar uren in te steken. En in het begin hebben we wel een paar keer een verslag moeten maken, maar inmiddels zijn we zo'n bekende partij dat je die mensen kent. Wij bellen eigenlijk gewoon A. Schothans met: we hebben voor dit jaar weer een budget nodig. En dan zegt zij, stuur het maar naar die en die en dan komt het goed.

MT: Maar in de beginjaren was er wel een soort van conform van controle of dat geld ook daadwerkelijk gebruikt werd?

R-3: Ja, we moesten wel een verslagje maken, dat was nooit heel uitgebreid. Maar ik weet niet of dat veranderd is omdat er ander beleid is of omdat wij het al langer doen, ik weet niet wat de oorzaak is dat we nu geen verslag meer hoeven te maken.

MT: En u noemde net A. Schothans, wat voor rol heeft zij?

R-3: Zij is een buurtcoördinator en dan heb je geluk dat je binnen je stadsdeel iemand hebt die heel toegankelijk is voor een burger en die het probleem wat er voor de gemeente ligt aan formaliteiten op haar eigen bureau houdt. Dus ze gaat burgers dan niet vertellen dat ze naar dit loket moeten en zus en zo, maar gewoon 'stuur maar door, dan regel ik het'.

MT: Dus zij is die persoon tussen de gemeente en de bewoners?

R-3: Ja en dat scheelt wel heel erg veel. Als iemand niet te bureaucratisch is scheelt dat heel veel. En zulke mensen zijn er best wel en ik vermoed dat je aan buurten kan zien naar verloop van tijd of er zo'n iemand is. Dat je dat gewoon aan de ontwikkeling van de buurt kan zien.

MT: Zo'n groot verschil maakt zo'n persoon wel?

R-3: Ja volgens mij is dat zo'n belangrijke positie, dat is veel belangrijker dan een algemeen inbelnummer of algemeen emailadres. Het is veel belangrijker dat er iemand is die de drempels laag maakt voor burgers. En als er dan nog iets bij nodig is, het zelf probeert op te lossen.

[end]

Appendix IV - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 4

Role: Neighbourhood coordinator Amsterdam-West

Date: 23-11-2020

[introduction]

MT: Wat houden de rollen als gebiedsmakelaar en gebiedscoördinator precies in?

R-4: Gebiedsmakelaars werken in de wijk en zijn de ogen van het stadsdeel. Dus zij bouwen netwerken op en werken aan bewonersparticipatie en zien kansen in buurten en wijken. En juist op dat niveau wat jij net noemde van Stedelijke Acupunctuur te kijken van wat zijn hier kansen en waar kunnen we dit verbeteren en het liefst samen met bewoners. Ik zelf ben gebiedscoördinator en ik ben de link tussen hen en bestuur, de diensten en de ambtelijk opdrachtgevers zodat de gebiedsmakelaars echt de tijd vrij hebben om dingen in de buurt te doen. Want in een ambtelijke organisatie is het gevaar heel groot dat je verdwaald in overleggen en allemaal structuren, en dat is niet de bedoeling van hun werk. Dus dat doe ik. Elke wijk heeft dus een gebiedscoördinator. En wat ik nog meer doe is gebiedsplannen maken, dus wat gaan we volgend jaar in de buurt doen, samen met de andere collega's op het gebied van openbare ruimte, economie en sociaal.

MT: Lijkt me ook wel een belangrijke functie om de link tussen de bewoners en gemeente wat hapbaarder te maken.

R-4: Dat klopt, ja.

MT: En u bent sinds 2005 gebiedcoördinator zag ik?

R-4: Ja dat klopt, ben eerst gebiedsmakelaar geweest en toen wijkcoördinator geworden.

MT: Ziet u dat de afgelopen 15 jaar er meer bewonersinitiatieven zijn gekomen?

R-4: Er zijn niet meer gekomen, maar ze veranderen wel door de loop van de tijd. Dus ik kan me nog herrineren dat moestuinen helemaal niet in de openbare ruimte mochten, en dat wilden bewoners wel heel graag. Dus op den duur kon dat wel bij de gemeente. Dat duurt dan een tijdje voordat het geaccepteerd worden en dat het aan meegewerkt wordt. Dat is dan de start van zelfbeheer projecten in de openbare ruimte. Biodiversiteit is waar bewoners nu veel mee komen. Duurzaamheid is nu een item, dat was een aantal jaren geleden echt niet zo. Sport is nu een item dat speelt en nu in corona tijd veel voedseluitgifte, eten koken voor mensen. Dus het veranderd heel erg met wat er in de maatschappij aan de hand is.

MT: En hoe is de rol van de gemeente de afgelopen jaren hierin veranderd? Staan ze meer open voor bewonersinitiatieven en is er meer budget voor vrijgekomen?

R-4: Er is meer budget voor vrijgekomen, en de ambtelijke diensten staan er ook veel meer voor open en vooral om met bewoners samen te werken omdat we ook zien dat we dat alleen niet kunnen, daar hebben we echt mensen voor nodig. En we hebben in West WestBegroot, daar is per jaar 3 ton voor beschikbaar en dan kunnen mensen plannen indienen en dan kunnen mensen stemmen.

MT: En welke projecten worden het meest gekozen?

R-4: De openbare ruimte projecten worden het meest gekozen, mensen denken daar allemaal iets aan te hebben.

MT: Ik had met het interview dat ik met Theun Karelse had zij hij dat de gemeente wel een betere infrastructuur heeft gekregen met betrekking tot bewonersinitiatieven, maar hij voelde wel dat de instapdrempel hoger is geworden omdat hij voelde dat steeds meer ontwerp bureaus en professionals het gebruikte als achterdeur om hun projecten door te krijgen. Herkent u zich hierin?

R-4: Nou ik ervaar het niet zo met de bewonersinitiatieven, omdat dat wel heel laagdrempelig is. Maar ik ervaar het bijvoorbeeld wel met WestBegroot. Dan zie je toch dat dat vaak dezelfde bureaus zijn die iets indienen jaarlijks. Dat is wel jammer.

MT: Vindt u dat dat veranderd moet worden, dat er meer controle moet plaatsvinden in wie wat indient?

R-4: We hebben juist gezegd dat we het zo open mogelijk willen houden, en niet zozeer veel controleren en erop zitten. Dus ik denk dat ze de eerste jaren daar nog wel veel vrijheid in zullen hebben.

MT: Wat zou er volgens u nog verbeterd kunnen worden qua bewonersinitiatieven in de gemeentelijke infrastructuur? Wat zijn de reacties van de bewoners over het gemak van een bewonersinitiatief starten en ook daadwerkelijk klaar te krijgen?

R-4: Nou ik geloof wel dat wij heel gemakkelijk zijn in West. We hebben al lange tradities van bewonersinitiatieven en je kan het heel makkelijk online indienen. We werken samen met welzijnsorganisaties voor mensen die het toch moeilijk vinden om een bewonersinitiatief in te dienen. Die worden ook ondersteund door die buurtwerkers, en ze hebben sinds kort ook een bunnq-pas. Dus je hoeft ook geen subsidie aan te vragen, maar je krijgt gewoon een pasje waarmee je je geld op kan halen. We hebben ook altijd inspiratieteams en regiegroepen, groepen van bewoners die beslissen over de initiatieven, dat zijn we nu ook aan het stroomlijnen. Ik denk misschien nog wat meer publiciteit. Ze hebben nu wel Facebook, maar misschien moeten we nu ook Instagram enzo. Op dat soort dingen lopen we wel achteraan, we zijn natuurlijk als gemeente niet een van de first adapters.

MT: Blijft altijd een beetje log, zo'n grote organisatie. En mijn onderzoek gaat specifiek over ongebruikte en verwaarloosde openbare ruimte, denkt u dat in de aanpak daarvan meer gebruik moet worden gemaakt van bewonersinitiatieven of vindt u dat de gemeente plekken moet aanwijzen en zeggen dit en dit gaan we verbeteren.

R-4: Nee hoor, ik vind zeker dat bewoners dat moeten doen, want we weten bijvoorbeeld niet vaak van dat soort plekken. Ik bedoel, de Tuin van Jan, dat ik samen met Arnoud heb gedaan, ik wist bijvoorbeeld niet eens dat daar achter de school zo'n grote tuin lag. Er zijn plekken waar je bijvoorbeeld niet zo vaak komt, en als je er dan komt heb je niet gelijk de gedachte; wat kan ik hier mee. Maar je moet daar wel samen in optrekken. Bewoners zien kansen en ik vind wel dat je dan samen met bewoners moet kijken van hoe je iets kan realiseren, want ik denk wel dat wij daar als gemeente een grote rol in kunnen hebben.

MT: En hoe ervaart u het zelfbeheer en onderhoud van bewonersinitiatieven? Gaat dat goed of zijn er wel veel uitdagingen?

R-4: Ik denk dat bewoners zelf met de uitdaging zitten dat je het ook vol moet houden en dat je iemand anders moet vinden als iemand uitvalt of gaat verhuizen. Continuïteit is wel echt wel een zorg.

MT: Zou de gemeente daar een grotere rol in moeten spelen?

R-4: Waar het heel erg knelt is dat wij steeds minder geld hebben voor beheer van de openbare ruimte en we hebben wel geld, maar dat is voor onderhoudsvrij groen. En dat is niet voor groen wat bewoners graag willen, en dat kunnen we als gemeente gewoon niet betalen. Dus we hebben altijd wel de afspraak met de bewoners dat als ze dat willen ze het zelf moeten onderhouden. Want wij hebben daar echt geen geld voor. En dat is voorlopig ook zo.

MT: Zou er meer geld vrij moeten komen voor de openbare ruimte?

R-4: Er zou meer geld moeten komen voor afvalinzameling, maar niet zozeer voor de openbare ruimte. Ik denk dat het goed is dat mensen dingen in zelfbeheer nemen en zelf doen. Dat intensieve groen wat heel mooi is, vind ik ben je zelf dan ook verantwoordelijk voor als buurt.

MT: Dat snap ik wel. En bij wat voor projecten bent u bij betrokken geweest?

R-4: Tuin van Jan, Eetbare Tuin, MidWest en verschillende pleinen en zelfbeheerprojecten.

[end]

Appendix V - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 5

Role: Inhabitant De Baarsjes

Date: 05-11-2020

[introduction]

MT: De Tuin van Jan, die is in 2012 opgezet. Was u daar ook bij betrokken?

R-5: Nee, ik ben er eigenlijk pas bij de opening naar toe gegaan. Ik wist er wel van, ik heb het wel gezien om hoe heel spannend bomen verwijderd werden. Er zijn een paar bomen over de school heen getild, dat heb ik wel gezien. Ik was er toen niet bij betrokken, maar toen ben ik naar de opening gegaan en toen ben ik er blijven komen.

[tells personal anecdotes]

MT: Wordt de tuin actief gebruikt?

R-5: Het is maar een dag per week open op zondag, daar zijn een aantal vaste bezoekers, maar ook eigenlijk wel elke week mensen die het ontdekken, dat vind ik ook heel grappig, dat er mensen binnenkomen en zeggen 'oh ik wist helemaal niet dat dit zo was'. Je hebt beneden de meesteropleiding coupeur, dus die zie ik daar doordeweeks ook wel eens. En met een eindexamenfeestje gebeurd ook daar. En de studenten gebruiken het nu ook meer. En we hebben ook een keer gehad op een zondag dat een meisje dat daar woonde in de tuin ging eten, want dan kon de vader ook komen want die zat in een rolstoel. Hij kon niet bij haar de trap op, maar hij kon wel in de tuin.

MT: Heeft u het gevoel dat het altijd goed wordt onderhouden?

R-5: Ja ze hebben een paar vrijwilligers die heel actief zijn. [name] is er erg bij betrokken en eens stewardess die woont hier in de straat, die zit hier altijd in te wroeten.

MT: Hoe is de samenhangendheid van de buurt de afgelopen jaren veranderd?

R-5: Ja dat weet ik niet eigenlijk. Door de Tuin heb ik meer contacten in de buurt gekregen, dat wel. Dat is een plek waar je mensen tegenkomt. Ook omdat het hier heel erg wisselend is ken je je burens eigenlijk niet zo heel erg.

[end]

Appendix VI - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 6

Role: Programmer Public Space policy Amsterdam

Date: 07-01-2021

[introduction]

R-6: Amsterdam kent een soort drietrapsraket. Je hebt de stad zijn, de instandhouding wat er is. Je hebt de stad verbeteren, daarin zie je op een gegeven moment een herinrichting en je hebt de stad maken, dat gaat over alle nieuwe openbare ruimte als gevolg van nieuwbouw. En in mijn functie is het zo dat ik al die drie invalshoeken bedien vanuit de stad zijn benadering, dus ik kijk echt naar groot onderhoud, dagelijks onderhoud, vervanging. En zodra het dan vervanging is is het ook logisch om te zeggen, als we dit gaan vernieuwen, kunnen we dan ook meteen een maatschappelijke ontwikkeling meenemen. Zodat we ook die behoefte van de bewoners, van de bezoekers, van de ondernemers meenemen vanuit de basispositie en de grondhouding dat het moet aansluiten bij het nu, maar ook bij de toekomstige behoefte. En dat is een spanningsveld, en dat is mijn scope, en daar binnenin hebben we een soort concept bedacht die begint bij: je moet eerst weten wat je hebt in kwantitatieve zin, dus welke onderdelen van de openbare ruimte heb je, hoeveel bomen heb je, hoeveel bruggen heb je. En dat is al aardig in kaart gebracht. Vervolgens weet je wat je moet doen aan onderhoud aan de hand van genommerde, objectieve criteria van hoe het ervoor staat met een bepaalde asset. Dat gebruiken wij als objectieve basis en vervolgens gaan we dan het gebied in, en als we kijken naar onderhoud en gebruik kan het zomaar zijn dat er een fietspad is en uit de inspectie blijkt dat het voldoende is, maar uit het gebruik en het gebiedsteam krijgen zij signaal van bewoners: dat fietspad blijft altijd water staan. En water hoeft geen indicator te zijn binnen de inspectiemethodiek, dus het is een soort van blinde vlek. Dat soort gegevens gebruiken we als onderhoudsperspectief en de maatregelen die wij ervoor bedacht hebben, we doen iets wel of we doen iets niet. Maar we verrijken met input van het gebied, dus zo krijg je meteen de link van onderhoud en gebruik. En in een volgende stap van het proces gaan we kijken naar bijvoorbeeld parkeerinkomsten, en die schakelt zij direct aan stadsverbeteringen. Dus het zijn allemaal beleidsdoelstellingen die je kunt financieren met parkeerinkomsten en daarmee kun je dus een stad beter maken. Dus dan ga je kijken: we hebben dus onderhoud, er moet iets gebeuren, maar er is ook een maatschappelijke ontwikkeling waarbij je meer kijkt naar de functie van een asset. Dit is nu rijweg, maar eigenlijk is de behoefte om van die rijweg een soort van afwaardering te maken naar een kleinere categorie, meer een erf met meer bomen. Dan gaan we afwegen tussen onderhoud of juist herinrichting, en dan kijken we ook in de financiële stromen waar we het meeste waard voor ons geld krijgen. Dus in die zit er wel een soort van holistische benadering in omdat we ook gewoon echt doen wat nodig is op het juiste moment en we gebruiken daar iedere gebruik voor in Amsterdam om die signalen op te pikken. Dus de ogen en oren worden echt belegd bij de gebiedsbeheerders en zij zijn de schakel tussen de operationele kant van het beheer (stadswerken) en de stadsdelen, maar ook verkeer en openbare ruimte. Dus al die informatie proberen we ook gewoon te bundelen vanuit 1 informatiepositie. Dus we moeten met z'n allen een zelfde plaatje vormen. Dus al die invalshoeken brengen we met elkaar samen en hebben we daar een oordeel over en daar komt dan een besluit over, al dan niet. Dat is een beetje waar ik in zit. Dat is heel dynamisch en super integraal en overkoepelend over al die stapjes over wat we met de stad willen bereiken. En de kern is eigenlijk als je kijkt vanuit duurzame ontwikkeling, we willen aansluiten bij de behoefte van nu, en we willen aansluiten bij de behoefte van straks. En we zien steeds meer dat je behoefte van straks leidend is voor de behoefte van nu omdat als we iets gaan aanpakken dat het voor de komende 20 tot 30 jaar netjes is. We willen graag dat we de reseR-3nop indrukken

en dat we daar vervolgens niet meer hoeven te komen, want de straat blijft gewoon dicht. Dus we willen dat mensen gewoon fijn kunnen wonen daar. Dus de leefbaarheid is daar heel belangrijk en al die kleine bewonersinitiatieven, daar staan we juist heel erg voor open, maar we willen ze wel op tijd weten. Dus we beginnen met dit proces nu, voor over 2/3/4/5 jaar. Dus dat is een soort van voorspellen en dat is een uitdaging.

MT: [explains the first question and what is meant with "unused"]

R-6: Dat is eigenlijk al wat ik aangaf, dat we kijken naar de staat van zo'n plein. Dus we kijken er technisch naar: nou volgens mij kan het nog wel een tijdje mee, we hoeven daar voorlopig niks aan te doen. Maar op het moment dat er dus een initiatief is om het pleintje te verbeteren, dan nemen wij dat mee in ons proces om te kijken naar of ze ook een bepaald beeld erbij hebben. En de eerste contactpersoon is het gebiedsteam, en daarin zie je het gebruik van het woord participatie. Wat is dat nou eigenlijk? Aan de ene kant heb je meebeslissen en aan de andere kant het je informeren, daar is een participatieladder van. En eigenlijk proberen wij te luisteren bij dit soort gevallen of er een bepaalde behoefte is. Stel je voor dat we hier vanuit een technisch aspect wel iets moeten doen, dan willen we wel graag de input hebben van het gebruik ervan. Dus hoe je het ook wendt of keert, als daar uiteindelijk iets is, en we hebben de ogen en de oren open, dan landt het wel bij ons en kijken we of we die meerwaarde kunnen genereren voor die openbare ruimte. Dus dat is het huidige beleid.

MT: Dus jullie kijken in de eerste plaats technisch of het verbeterd moet worden, maar als jullie dan vanuit het gebied krijgt te horen dat het naast het technische aspect er meer moet gebeuren, dan zijn jullie daar pro-actief in?

R-6: Ja we hebben het gewoon ingebakken in ons proces, ik zal je zo even een foto toesturen, daarin zie je een dynamisch geheel waarbij we continu beginnen met onderhoud en daar zoveel mogelijk input vragen. Dus een soort maatregeltoets, we proberen het ook voor te leggen aan mensen in het gebied, en andersom als zij meldingen krijgen vanuit de openbare ruimte zijn er signalen die ons bereiken dat er iets aan de hand is en of we hier iets mee kunnen. Maar de eerlijkheid is ook zo, er werken zoveel collega's bij ons, het is gewoon lastig om die kennis/signalen expliciet te maken. Het is gewoon een beetje zoeken, en dat is een beetje de keerzijde van beleid: het is meegenomen, maar het is de vraag of het altijd juist beland op de goede plekken.

MT: Is op dit moment het belangrijkste om nieuwe ruimte te creëren of bestaande ruimte herin te richten?

R-6: Het is een continue afweging. Ruimte creëren, die behoefte komt ergens vandaan. Een herinrichting komt ook ergens vandaan. We beginnen altijd vanuit onderhoud en proberen te verrijken. En als het nodig is dat we nieuwe ruimte creëren kijken we eerst naar het hele plaatje, heel Amsterdam. Want we willen niet dat het ene stadsdeel meer de aandacht krijgt als een andere. In principe is iedereen gelijk, dat is ook waarvoor we staan in Amsterdam. Maar het is een continue afweging in het proces wat we ook echt cyclisch en iteratief doorlopen, waar we zoveel mogelijk openstaan voor feedback en kijken waar het beter kan en wat ik net al aangaf, het proces is ingeregeld maar het valt of staat bij bijvoorbeeld de juiste data en datakwaliteit. Er is ergens een melding, dat gaat over een boom, gaat het nou over de boomwortelopdruk of over het type boom of over zonlicht? Dus het diagnosticeren van het probleem moet goed gebeuren. Dan moet je de juiste mensen op het juiste moment bij elkaar brengen, het Just In Time principe. Daar ligt ook onze focus op. Ik kan niet zeggen meer nieuwe ruimte of meer herinrichting, het is beide. Net wat nodig is, continue afweging, echt dat holistische kijken.

MT: De voordelen van kleine specifieke ingrepen vergeleken bij grote plannen, wat zijn volgens jou de voordelen daarvan? En heb je ook praktijkvoorbeelden van kleine ingrepen?

R-6: Ik heb niet heel veel ervaring met kleine specifieke ingrepen, ten opzichte van grote plannen. Omdat dat meer is in het licht van dat elke gemeente er last van heeft dat beheer van onderhoud niet zo'n sexy onderwerp is. Het is duur, wat krijg je er nou eigenlijk voor terug? Dus daarin zie je wel een paradigma shift van als je het niet doet komt het naar je toe, en als je kijkt naar kleine ingrepen: die hebben meerwaarde op het moment dat de hele staat van de openbare ruimte nog niet te ver is doorgeschoten in achterstallig onderhoud. Als je dan iets wil realiseren

zoals een mooier pleintje, dan wordt er al gauw omheen gekeken: ja we hebben nu een pleintje opgeknapt, maar daarom heen is de achterstalligheid alleen maar groter geworden qua beeldvorming. Want dat steekt af, het contrast wordt zo groot. Dus eigenlijk willen we die kleine ingrepen al zo vroeg mogelijk weten, dus we zijn nu al bezig voor over 2 jaar om te kijken of we dat op een zorgvuldige manier kunnen afwegen met wat er nog meer moet gebeuren. En dat is het programmeer proces waar we in zitten. Ik heb in die zin wel een voorbeeld.

[explains a case of accessibility where they walked with less-abled people who pinpricked exactly where the accessibility needed to be improved]

R-6: De doelgroep was heel tevreden, maar erom heen onstond het beeld van als je dit aanpakt pak dan ook gelijk dit en dit en dit aan. En dat gaat een beetje in tegen die positieve werking. Want eigenlijk doe je iets, je bent er toch al, maar veel mensen kunnen dan niet begrijpen waarom je dat en dat ook niet meeneemt. Dus je komt in een scheef vlak van vreemde bewonersparticipatie, want als je dit idee zou hebben geopperd met bewonersparticipatie maar dan had je er niet zoveel mee kunnen bereiken. En nu ben je met een soort guerilla strategie pak je die punten op van verbetering, alleen dan krijg je ook niet helemaal het gewenste effect voor de bredere doelgroep. Dus dat is lastig. Dus eigenlijk is de kunst om de kleine ingrepen zo veel mogelijk op te sparen en zoeken naar elasticiteit van hoe ver kunnen we gaan en dan de plannen zo te vormen en iedereen erbij te betrekken dat als er dan een straat wordt heringericht dat we dan gelijk met z'n allen doen, alle stakeholders. Dan kun je gelijk de reset-knop indrukken en ben je daar de komende 30 jaar klaar mee. Dan is het gewoon ingericht volgens de principes van duurzame ontwikkeling en voldoet aan de behoefte nu en ook alvast aan die van de toekomst. Dus voordelen, ik zie ze eigenlijk niet zo, behalve dan het korte termijn effect. Alleen het is vaak korte termijn en dat zorgt weer voor scheve gezichten.

MT: Wat zijn de grootste uitdagingen van het realiseren van die kleine ingrepen?

R-6: Grootste uitdagingen van het realiseren als we het dan toch zouden willen doen is dat je moet kijken naar wat die kleine ingreep nou precies inhoudt. Is het gewoon een soort van klein onderhoud of is het preventief of correctief of gaat het meer naar een soort kleine herinrichting. In Amsterdam gebruiken we hiervoor het woord 'kleine functionele wijziging' voor en als je dat dan in een soort communicerende ... plaatst, dan heb je klein onderhoud (dagelijks onderhoud) en groot onderhoud en die zijn als een soort communicerende vaten. Als je meer groot onderhoud uitvoert hoeft je minder klein onderhoud uit te voeren, maar als je groot onderhoud uitstelt moet je meer klein onderhoud uitvoeren. Dus daarin zit een kant en de andere kant zit in een kleine functionele wijziging en de grote herinrichting en dat vraagt ook om een zorgvuldige afweging. En die afwegingen blijft de grootste uitdaging omdat het elkaar erg beïnvloedt. En je moet echt zoeken, wat is nou slim in je afweging? En daarvoor hebben we die informatie nodig om te kunnen beoordelen wat wijsheid is. En dat is dan wel de grootste uitdaging, dat je eigenlijk wil voorkomen dat je iets ergens doet wat klein is, dat dat niet weggegooid geld is. Omdat je eigenlijk voor een grotere opgave staat.

MT: Daar vind ik de taak van de bewoners het grootst, want als je als grote gemeente de kleine ingrepen moet gaan benoemen en plaatsen gaat daar zoveel energie en mankracht voor iets kleins, dus die kleine ingrepen zijn niets iets denk ik wat vanuit de gemeente als beleidsplan kan worden gemaakt, maar meer meegenomen moet worden in de grote plannen.

R-6: Ja en dit gaat over gebiedsgericht werken en dat heeft een eigen cyclus. [explains cyclus of area-focused policy]. En hoe worden deze uitdagingen dan aangepakt, ja het is de kunst om heel goed te leren luisteren. Wat is nodig, het gaat heel erg om die informatie en het beoordelen van die informatie. Ik ben zelf altijd wel voorstander van Deep Democracy. Dat wordt ook toegepast in de gemeente, maar die techniek vraagt om behoorlijke competenties. En de essentie van die techniek dat je gebruik wil maken en door wilt vragen, dat je het onderste uit de kan haalt met betrekking tot de minderheid. Het is vaak ingericht op de meerderheid, doen wat de meerderheid wil. Maar eigenlijk is het de kunst om te kijken wat de meerderheid wil maar ook om de minderheid te laten uitspreken zodat het niet ten koste gaat van hen, want ze zijn al een minderheid. Met die techniek probeer je door te vragen en probeer je het geluid van de minderheid te horen en dat als alternatief aan te bieden aan de meerderheid. Maar dat zijn hele

diepe technieken en je moet afvragen of dat van toepassing is voor een kleine ingreep. Dat wordt meer toegepast bij de herinrichting.

MT: [talks about interview with Floris Alkemade]. Hij noemde: als je de openbare ruimte inricht voor de minderheden, voor de mensen die het het moeilijkst hebben, dan heb je een openbare ruimte die voor iedereen is ingericht.

R-6: Dat is een hele mooie quote, dat onderschrijf ik echt.

MT: Het verschil tussen achterstandswijken met weinig bewoners participatie en wijken met veel participatie, hoe verschillen de strategieën hierin?

R-6: Dat is wel een lastige, het gaat heel erg om betrokkenheid. Mensen in het centrum zijn gewoon heel erg betrokken bij wat er allemaal gebeurd en mensen in achterstandswijken zijn in het algemeen minder betrokken. En wat een beetje gebeurd is dat bij de achterstandswijken moet je dus meer naar ze toe gaan, moet je dus meer vragen over hoe het gaat, je moet daar veel meer gaan monitoren. In het centrum vinden ze je wel, maar in de achterstandswijken moeten ze gevonden worden. Dus die strategieën zijn er ook, denk ik, weet het niet zeker, op ingericht dat je daar waar het geluid minder is je het moet ophalen. En het geluid in het centrum moet je eigenlijk een beetje remmen om die balans van iedereen is gelijk om die balans te herstellen, want anders gaat er te veel naar het centrum en te weinig naar achterstandswijken. En dat is zonde, want dat is zo niet rechtvaardig. Er is een Amsterdam, zo heet ook ons beleidskader. Dus we proberen ook die aandacht zo te spreiden dat het ook zo kan zijn. Dus in die zin, qua verschillende strategieën, is dat we bij de een meer de signalen en de geluiden gaan ophalen door nog meer te luisteren, en in het centrum luisteren we ook wel, maar weten we ook dat alles zichzelf wel een beetje regelt en organiseert. Als je kijkt naar hoe de samenleving nu is georganiseerd is het makkelijk om via Facebook te zeggen dat er iets niet goed is, of om een brief te sturen of een mailtje of via Twitter en de media erbij te halen. Alleen mensen in de achterstandswijken is het lastiger om media te gebruiken en die kanalen strategisch in te zetten. Het faciliteren, helpen van mensen in de achterstandswijken. Daar hebben we ook speciaal beleid voor, dat heten ontwikkelbuurten. Dus alleen al door het te framen: nee het is geen achterstandswijk, het is een ontwikkelbuurt. Die kansen in het taalgebruik als positief te framen.

MT: Dat is inderdaad ook wel een belangrijk is. Hetzelfde is met hoog en laag opgeleid, we moeten dat ook anders framen. Dat zijn van die dingen dat een zo'n woord best wel een groot effect hebben op hoe mensen dat gaan zien.

R-6: Daarin zie je dus in het woordgebruik dat we daar op aangepast zijn en statistisch gezien moet je nou eenmaal denken in hoger en lager opgeleid, dat is gewoon zo. Maar de werkelijkheid is anders.

MT: Daar ligt wel een nuance inderdaad. Bewonersinitiatieven als een van de belangrijkste pijlers van UA. De rol die bewonersinitiatieven spelen, het is iets wat je vanuit de wijk via de gebiedscoördinatoren meeneemt in het beleid. Kun je daar nog iets aan toevoegen?

R-6: Ik zal je even een plaatje toesturen. Dit plaatje is goed te gebruiken hiervoor. Ik zal hem even kort toelichten. In het midden zie je het model die wij hebben gemaakt binnen Stadsbehoud cyclus. Daar heb je vier elementen. Je hebt te maken met de begroting, wat willen we qua kwaliteit, dat is vastgelegd door de raad. Daarin hebben we een aantal kwaliteitsniveaus vastgelegd. Dus we gaan in Amsterdam gaan we voor een kwaliteitsniveau, met hier en daar wat differentiaties. Maar in principe moet het er minimaal sober bij liggen. En daarna zakt het door in achterstallig onderhoud. Aan de andere kant heb je de realisatie kant, dus we kunnen ook terugkijken naar wat we vorig jaar hebben gerealiseerd en is dat in lijn met wat we hebben beloofd in onze opgave. Dan heb je de programmering, alle maatregelen die we moeten nemen om de openbare ruimte op een bepaald niveau te krijgen, zoals de Raad dat wenst. En de normkosten, dat is een soort van theoretisch uitgangspunt van wat kost het beheer van de openbare ruimte op basis van eeuwig durende beheerkosten. Dus een beetje als je in economische begrippen praat, heet dit het ideaalcomplex. Dat is een lijn die is gekoppeld aan de veronderstelling dat het bijdraagt aan het behouden van een kwaliteitsniveau. Maar er zit dus een hele kostenonderbouwing onder waarin we dus zeggen, dit hebben we minimaal nodig om te kunnen toetsen of we met onze programmering erboven of daaronder zitten. We zitten er nu onder, omdat de opgave zo groot is dat de normkosten veel groter zijn dan we eigenlijk aan financiële middelen vrij kunnen maken, dus daar hebben we gezegd, we gaan programmeren.

Maar we groeien langzaam toe richting de normkosten. Dat is een cyclisch gebeuren en dat is gekoppeld aan planning & control. Maar daarom heen zit dus een soort stappenplan van 1: we gaan dus kijken naar al het beleid en de kaders. Dus het analyseren ervan. Wat willen we eigenlijk? Dan op basis van stapje 2 gaan we dus de assets inspecteren, wat vinden we ervan, wat is de kwaliteit en monitoren we dat met wat we eigenlijk willen. Dus als we dan kijken vanuit de theorie zouden we dit of dat moeten doen. Dus eigenlijk het onderzoeken van de benodigde theoretische beheerinspanning. Daar maken we een verslag van de normkosten: hoeveel zou het eigenlijk echt moeten kosten eeuwigdurend. Maar ook kijkend naar ons programma vanuit de techniek bedacht, wat moeten we daar doen. Vervolgens gaan we in stap vier de basisplanning opzetten en eigenlijk is dat een soort leidraad waar we alle assets in kaart hebben gebracht en dat stoppen we in een geografisch systeem met Amsterdam als onderlegger. En daar boven tekenen we allemaal vlakjes van hier gaan we iets doen betreffende die assets. En met die info gaan we dus delen met de gebieden. Dus we proberen dat eigenlijk mee te nemen naar de bewoners toe, naar de ondernemers toe, naar de bezoekers toe. Dit is wat er aan de hand is, geef me jouw feedback. Vervolgens als we dat hebben kunnen we de maatregelen aanpassen, dus daar komt heel erg die bewonersinitiatieven naar voren. Is er hier wat of niet? In stap 6 proberen we eigenlijk het af te wegen, dus onderhoud, gebruik en functie. Dus meer kijken van hoe gebruik ik de ruimte, misschien moet de functie veranderen. Dat proberen we af te wegen. En dan zie je daar tussenin een soort blaadje met een diamant erop. En met dat diamantje proberen wij het in stand houdingsplan wat we hebben voor elke asset ook te optimaliseren door echt te gaan voor die diamant, we willen echt het beste. Als we dat allemaal hebben afgewogen en geborgd, dan gaan we richting uitvoering met het plaatje in de hand, dat instandhoudingsplan van elke asset en dan gaan we in de uitvoering checken of we onze belofte hebben waargemaakt. En daar gebruiken we dan weer ons beleid en kaders voor. Zo is de cirkel weer helemaal rond. En dat is hoe wij omgaan met bewonersinitiatieven, waarbij die liggen op het vlak van stap 5 en 6. En daarbinnen proberen we te werken met hoge datakwaliteit en een informatiepositie, iedereen zou moeten weten wat er gebeurt. En het liefst ook nog de bewoners, maar zover zijn we nog niet helemaal. Maar eigenlijk willen we toewerken naar een open systeem. Dan sta je open voor feedback en dat is in de kern wat heel belangrijk is bij bewonersinitiatieven. Je moet het maar net horen of weten. En dan gelijk vraag 6, is er meer ruimte gekomen voor bewonersinitiatieven? Ja zeker. Het is gewoon een maatschappelijke ontwikkeling. Men weet ons gewoon veel beter te vinden en in 2018 is ook de organisatie behoorlijk gereorganiseerd op het gebied van de openbare ruimte, waarbij we ook gezegd hebben, we moeten onze oren goed te luister leggen, en ik ben nu aan het herhalen, maar dat betekend dat die lijn is ingezet sinds 2018. En dat we ook gewoon werken aan een centrale organisatie, in plaats van het decentrale. Ieder stadsdeel deed gewoon hun eigen ding, en dat is ook goed want je hebt dan lokale kennis. En je hebt ook dezelfde ambtenaren. Dus daar zie je nog wel een ontwikkeling als je van decentraal naar centraal gaat is het een enorme verandering. De vraag is of alles er dan ook op dezelfde manier gaat landen zoals het deed. Dat doet het niet, maar we zien wel de efficiëntie voordelen dat we alles kunnen trechteren naar een punt. En vanuit een punt weer kunnen terugbrengen naar het gebied. Dus dat is een groot voordeel waarbij dus ook meer aandacht is voor bewonersinitiatieven omdat het ook beter is ingeregeld in het programeerproces. Ook meteen vraag 7, de toename van bewonersinitiatieven: ja zeker. Ze kunnen ons gewoon veel makkelijker vinden. Individueel, maar tegenwoordig is het ook gewoon heel sterk om je te groeperen en misschien een stichting vormen en heb je in een keer een soort van macht. Dat is wel veel meer aan de orde. Dat is ook fijn als ze zichzelf gaan organiseren, want het heeft ook gewoon te maken met een stukje eigenaarschap. Het is gewoon fijn, en dan praat je over medebeheer en zulk soort initiatieven worden ook omarmd. Als je bijvoorbeeld een geveltuinje wil, maar dat betekend ook dat je dat op een bepaald kwaliteitsniveau wil houden. Daar ben je ook verantwoordelijk voor en vaak gaat dat goed, maar soms zie je ook van: oh nee eigenlijk wil ik alleen de lusten en niet de lasten hebben. Dus het is moeilijk om dat algemene belang te behartigen vanuit de individuele belangen, dat is moeilijk, dat vraagt om zorgvuldige afwegingen. Dan vraag 8: Beheer en onderhoud kwam naar voren als grootste uitdaging bij bewonersinitiatieven in de openbare ruimte. Dat is een stelling?

MT: In het interview in Rotterdam kwam dat naar voren als grootste uitdaging. Wat je net zei met die geveltuinen of met een stukje straat, wat als die mensen gaan verhuizen, wat als ze er gewoon geen zin meer in hebben, wat als ze niet de kennis hebben of niet de goede materialen hebben. Dat blijft de grootste uitdaging, vooral met groene bewonersinitiatieven in de openbare ruimte.

R-6: Dat is lastig inderdaad, en ik heb daar niet zoveel ervaring mee omdat ik daar gewoon veel verder vanaf sta, maar in Weesp heb ik daar wel veel meer ervaring mee. En dan zie je dat dat gewoon niet goed geborgd is omdat een gemeentelijke organisatie ook gewoon een bureaucratie is met heel veel regels. Dus je kunt wel een geveltuintje krijgen, maar dan heb je regel x, regel y, regel z, dat heeft een dempende werking op de motivatie van het initiatief. Het is leuk, maar dan moet het me geen geld gaan kosten ofzo. Dus het is ook zo dat voor bewonersinitiatieven geld wordt gegeven in de vorm van subsidies en het moet een meerwaarde zijn, dat vragen we ook wel ten opzichte van de buurt of straat. Dus dan die positieve werking, een van die principes, en het inspireren en educatief en bewonersparticipatie; dat wil je wel meenemen, maar er is dan de veronderstelling dat je gemeente het moet regelen en de gemeente moet het dan doen. En als we de bal terugleggen bij de bewoner is het niet zo makkelijk in termen van eigenaarschap, dat is lastig. Dus ja beheer en onderhoud is vaak duur en het moet veilig zijn etc. en tegelijkertijd als je iets doet is er de veronderstelling dat je meer gaat doen.

MT: Moet wel echt transparant zijn waar de verantwoordelijkheden liggen en dat de verwachtingen niet anders zijn dan de realiteit.

R-6: En vaak is het zo; de gemeente faciliteert ons hierin en dat een bewoner aan het roer komt te staan en wil dat het zo gaat zoals hij het ziet omdat hij een goed idee heeft. Dat is gewoon lastig, die verhoudingen is niet altijd even makkelijk. Dan heb ik liever gewoon een grote herinrichting met deep democracy die we inrichten op de minderheid, dat is veel makkelijker en daar ben je ook voor georganiseerd, je kunt die grote opgave makkelijker af dan die kleine opgaven. Die kleine opgaven kunnen we ook wel goed af, alleen dat is dan meer in operationele sfeer en daar is geld lastig, de beschikbare middelen. Dus daar zit ook nog een paradox in.

MT: Heb jij nog iets waarvan je denkt dit is interessant, hier moet ik nog even naar kijken?

R-6: Mijn artikelen gaan meer over meldingen, en een melding is ook een bewonersinitiatief, maar heeft al vaak de connotatie van een klacht. In Weesp hadden wij de klachtenlijn. Nee, het zijn geen klachten, we kunnen daarvan leren, het zijn kansen. Dus ook weer die positieve framing. Wat je wil is dat bewoners zien van ik doe een melding, ik zie dat daar een put verstopt is. Maar dat ze eigenlijk hun melding als een cadeautje geven aan ons en als je het zo oppakt kun je het ook nog vergroenen. Alleen vaak zit die veronderstelling erachter, hoezo heeft de gemeente dit niet op orde, ik betaal toch belasting? Dat is misschien een beetje flauw, maar die slag zit er gewoon in. Dus dat heb ik een beetje meegenomen vanuit de beheerdersbril, en dat het gewoon heel erg gaat in de essentie om goed kijken naar je spulletjes, je moet optijd het onderhoud uitvoeren, je moet goed luisteren naar de melding, je moet kijken naar de vraag achter de vraag. En je moet ook kijken naar waar er ongewenste dingen plaatsvinden. Je moet goed contact leggen met de juridische afdeling, met als aansprakelijkheid binnenkomt als mensen vallen over een stoeptegel, want daar liggen de kansen in. Op het moment als je daar niet op berucht bent, dan zit je heel erg aan de risicomanagement kant, en voor mij is risico is dat je weet wanneer het fout gaat voordat het fout gaat. Als je dat kunt voorspellen ben je aan het acupuncturen, want het is heel heftig als iemand valt en hun been breekt. Ik heb letterlijk foto's gezien van mensen die zeggen ik ben gevallen op die stoep en kijk mijn been, of mensen die blijvend letsel hebben. Als je kijkt naar acupunctuur en hele aspecten van energie en genezing, dat soort gebeurtenissen kunnen enorme effecten hebben op een buurt en kunnen juist die beelden van gemeente dit, gemeente dat versterken. Dat het vertrouwen in de overheid afneemt. Dus de hele psychologische kant, de energie kant, als je dat zou kunnen belichten binnen dit verhaal dan zit daar wel muziek in. Ik denk dat het niet zo heel veel muziek zit in die bewonersinitiatieven, maar meer de omgekeerde variant gebaseerd op de filosofie van waar kan ik de energie goed laten zijn en waar kan ik het vertrouwen versterken in de gemeente, als je daar meer je oor te luister ligt. Want ik weet uit ervaring dat het gewoon lastig is, omdat het andere afdelingen zijn, en er zijn heel weinig gemeenten die die feedbackloop zo hebben georganiseerd dat het ook naar voren komt in hun systemen. Amsterdam is daar wel meer op gericht, en ik heb ook gewerkt in Weesp en daar heb ik zelf aan meegewerkt en toen begon ik in een keer andere dingen te zien, wat wel een beetje hier op lijkt. Ik vind het altijd wel interessant, Oosterse filosofien, dit is wel waar het om draait.

[end]

Appendix VII - INTERVIEW TRANSCRIPT

Respondent 7

Role: Programmer "Rotterdam gaat voor Groen"

Date: 02-11-2020

[introduction]

MT: Ik schrijf op dit moment mijn scriptie en als onderwerp heb ik het concept Urban Acupuncture, heeft u daar ooit van gehoord?

R-7: Nee maar ik ben wel, tenminste niet als concept, maar ik ben wel benieuwd wat je er onder verstaat, misschien doen we dit als Rotterdam wel.

MT: Ja precies, ook een van mijn vragen inderdaad. Het concept gaat over kleine ingrepen op kleine schaal, low budget en vaak ook bottom up, door inwoners geïnitieerd. En dat zijn dan kleine projectjes zoals een straat of een ongebruikt plein transformeren, wat dan een groot effect heeft op de rest van de buurt. Dus als concept is dat waarschijnlijk wel iets wat ook in jullie beleid staat.

R-7: Ja zeker.

MT: Dus daar wou ik het over hebben en over het algemene beleid van de openbare ruimte en over het project Rotterdam gaat voor Groen. Dan begin ik met de eerste vraag: wat zijn op dit moment de grootste uitdagingen op het gebied van de openbare ruimte.

R-7: In Rotterdam. Nou wat op dit moment zou kunnen zeggen is dat ook door de hele corona crisis dat je ziet dat de openbare ruimte in de stad steeds belangrijker worden en dat als je kijkt naar groen en groenbeleving en hoe mensen de buitenruimte gebruiken dat natuurlijk dat steeds belangrijker wordt. Dat je bijvoorbeeld ziet dat er steeds meer rondjes in de buurt worden gelopen. Dat buurtparkjes en parken in de stad gewoon veel meer gebruikt worden dan voorheen. Dat onderstreept natuurlijk het belang van de buitenruimte. Daarnaast kun je ook zien dat er altijd een soort strijd gaande is om de buitenruimte. Heel praktisch gezien hier in Rotterdam, en dat zal in Groningen ook zo zijn, dat de ruimte voor de horeca voor terrassen is heel erg vergroot, wat er voor kan zorgen dat parkeerplaatsen of trottoir verdwijnt waardoor er minder voetgangersbeweging mogelijk zijn. En op het vlak van mobiliteit zijn er natuurlijk veel veranderingen. Rotterdam is altijd bij uitstek een stad voor autoverkeer geweest en daar zie bij dat het minder moet worden ten gunste van voetgangers en fietsers en daar is wel het een en ander over gaande in de stad. Daarnaast heb je natuurlijk nog klimaatadaptatie, hittestress en wateropvang is heel erg belangrijk en biodiversiteit is een aandachtspunt waar heel veel vragen over zijn en waar we nieuw beleid voor ontwikkelen. Daarnaast heb je ook nog de bouwopgave om 18000 nieuwe woningen te bouwen in deze periode en komende periode moeten we naar 50000. Dus er is echt heel veel gaande in de stad. Dan gaat het ook vaak over groen versus verbouwing. Je ziet vaak dat de groene delen bebouwd worden. Dus wat dat betreft is er veel gaande op het gebied van de buitenruimte. En de opgave waar ik mee bezig ben is van 2018 tot 2022 twintig hectare extra groen toe te voegen. En dat is niet alleen de openbare ruimte, maar ook op het gebied van particulieren en bedrijven.

MT: En focussen jullie meer op nieuwe ruimte creëren of de herinrichting van bestaande ruimte?

R-7: We doen het eigenlijk allebei. Op grote schaal is het college bezig om zeven grote stadsprojecten te gaan starten. Dan zijn grote projecten zoals dempen van de Rijnhaven en Maashaven om daar aan de ene kant grote woonlocaties, maar juist bij Maashaven een groot

park te maken. Daarnaast hebben we altijd inrichting en onderhoudsplannen waar we mee bezig zijn en rioolvernieuwing. We hebben verzakking van 1 cm per jaar, dus na 40 jaar is het riool wel echt aan de beurt. Dat betekent dat als de hele straat openligt je direct de kans hebt om van gevel tot gevel te kijken of je ook de inrichting van de straat anders kan doen. En juist bij dat soort projecten zetten wij heel erg in op nieuw groen toevoegen. Dus eigenlijk bij alle onderhoudsprojecten hebben we de opdracht gegeven om aan de mensen die er aan werken om extra groen toe te voegen. De aanleg van groen is niet per definitie duurder dan nieuwe bestrating, dus vaak kan dat kostenneutraal in het bestaande budget en als er dan te weinig geld voor is hebben we een projectbudget van 12 miljoen. Dit lijkt veel maar we proberen mee te liften op bestaande onderhoudsprojecten en daarnaast proberen we zoveel mogelijk bewoners, woningcorporaties en bedrijven te stimuleren om ook extra groen aan te leggen. En dat is dan ook een beetje dat acupuncture verhaal, dat we echt kijken hoe we dat nog meer kunnen stimuleren dan we al deden vanuit Rotterdam. Dus de stad heeft al wel een geschiedenis met bewonersprojecten en daar hebben we beleid voor. Rotterdam is verdeeld in gebiedsorganisaties en die hebben ook een gedeeltelijk eigen budget en die kunnen bijvoorbeeld ook bewonersinitiatieven ondersteunen tot 5000 euro en dan zijn heel projecten die liggen op het gebied van de buitenruimte.

MT: En zie je dat de afgelopen jaren er meer bewonersinitiatieven zijn gekomen?

R-7: Ja echt veel meer. Wat je eigenlijk ziet is dat de gewone weg van bewoners die een plan indienen bij een gebiedsorganisatie om dat uit te voeren je altijd een paar wijken hebt met een geschiedenis van betrokken bewoners en die weten de weg en die gaan wel door. Maar wat wij nu zien is dat er een beweging van sociale ondernemers gaande is. Dus ze hadden bijvoorbeeld een jongen die had in het kader van corona moest hij iets anders doen en hij dacht kan ik mijzelf niet een uitdaging kan stellen om duizend geveltuinen kan aanleggen. Die heeft dat als weddenschap met zichzelf gedaan om te kijken of dat lukt in een half jaar, met website en facebookpagina's en veel sociale media die daar op inhaakte en dan zie je dat dat in een keer weer een hele andere groep bewoners weer aanboort. Dat zijn dan nieuwe groepen bewoners die daar mee aan de gang gaan. Hij is toch 950 gekomen in vijf maanden wat een behoorlijke score is. Zo zijn we ook met 'Opzoomer Mee' bezig, dat is een organisatie die al 20/30 jaar in Rotterdam bewoners uitdaagt om dingen met elkaar in de straat te doen. En daar zijn we begin van het jaar ook mee in gesprek geraakt of we ook iets meer met het groen kunnen doen. En daar zijn ook bijna 500 initiatieven uit voort gekomen van mensen die met elkaar de straat en groen zijn gaan aanpakken. Dus dat loopt erg goed. We hadden met Opzoomer Mee een soort roadshow bedacht waar we wijken af gaan om mensen uit te dagen om mee te doen via gezamenlijke bijeenkomsten, maar dat kon niet doorgaan vanwege corona. En toe dachten we, doen we het gewoon volgend jaar, maar vervolgens waren er toch veel mensen die begonnen op te bellen met dat de roadshow niet doorgaat, maar dat ze wel gewoon iets met groen konden doen. Dus ondanks dat wij dachten laten we het niet doen, was er toch veel animo voor. Dus dat is leuk om te zien.

MT: En met dit soort projecten dat door bewoners zijn geïnitieerd, hoe zit het met het beheer van deze projecten? Komt dit volledig in de handen van de bewoners zelf en zien jullie ook of dat goed gaat?

R-7: Ja dat is altijd wel een uitdaging. Je hebt altijd in Rotterdam al de mogelijkheid om een stukje in zelfbeheer te nemen. Daar hebben we een speciale stoeptegels voor zodat onderhoud weet dat ze daar niet met de maaier doorheen moeten gaan. Maar je ziet wel dat dat altijd een aandachtspunt blijft als mensen verhuizen. Met die geveltuinen is het ook zo dat mensen heel enthousiast beginnen en dan is binnen twee keer weer alles dood gegaan en dan weten ze niet meer zo goed hoe het moet en dan ziet het er allemaal verwilderd uit. Dus dat is wel een concentratiepunt. Daarom hebben ze bij Opzoomer ook een soort onderhoudspakket voor het opnieuw inrichten van je geveltuin en ook die jongen van die duizend geveltuinen heeft echt een soort van community waarbij hij dus na een aantal maanden mensen die met die geveltuin zijn bezig geweest zegt dat ze dit en dat in de geveltuin moeten doen zodat je ook voor dat beheer extra aandacht geeft. En met dat nieuwe groen spreken wij dus af, bij die inrichtings en onderhoudsplannen, daar zijn wij als gemeente gewoon verantwoordelijk voor. Dus dat valt onder het gemeentelijk beheer. Wat ook wel weer een aandachtspunt is want op dat vlak wordt er dan juist bezuinigd en dan zeggen we dat het er niet onder gaat lijden, maar dat moet nog maar blijken. Onderhoud van het groen blijft altijd een aandachtspunt. Als het gaat om een plan

van bewoners om iets in een straat te gaan doen, dan kijken we ook altijd vanuit beheer er naar, stel nou dat die bewoners het over een half jaar zat zijn, kunnen wij het dan als gemeente overnemen en of het een inrichting is die dusdanig is dat het ook wel te doen, want het ene is natuurlijk veel arbeidsintensiever dan het ander, dus daar wordt ook wel specifiek naar gekeken.

MT: Geven jullie ook een budget om als er iets in de straat is dat bewoners willen aanpakken?

R-7: Ja, daar geven wij een budget voor. De gebiedsorganisaties die heeft al heel vaak het contact met de wijk. Daar zit dan een wijknetwerker, een gebiedslandschapper en de meneer of mevrouw die verantwoordelijk is voor beheer van de buitenruimte. En als er dan een bewonersinitiatief binnen komt dan zeggen wij dat die drie partijen akkoord moeten zijn met het plan, want dan weten we ook dat het draagvlak voldoende is en dat het past binnen de visie van de openbare ruimte en dat het te beheren is. En dan geven wij een bijdrage, maar niet in cash geld. Wij zorgen dat stadsbeheer het gaat uitvoeren of dat het materiaal door stadsbeheer geleverd wordt. Dus we geven geen geld aan bewoners omdat we dan qua administratie dan teveel gedoe hebben. Dan moeten we controleren of al die zakken potgrond wel daarwerkelijk gekocht zijn en noem het allemaal maar. Maar bij de gebiedsorganisaties doen ze dat wel. Dat is kleinschaliger ingericht, dus die kunnen dan wel doen. En bij Opzoomer Mee geven ze volgens mij ook gewoon geld aan bewoners en die moeten dan bonnetjes en foto's inleveren. Dus er is gevarieerd mogelijkheid.

MT: Wat is uw ervaring met CityLab010?

R-7: CityLab010 heeft als oorsprong dat bewoners vaak allerlei goede ideeën hebben en dat ze die als gemeente gewoon zou willen honoreren. Dat hoeft niet alleen op het gebied van de buitenruimte te zijn, maar we zien wel vaak dat er dingen op het gebied van de buitenruimte worden ingediend. En dan een of twee keer per jaar kunnen mensen plannen indienen en die kunnen ze uitvoeren als het een vernieuwend iets is of als het goed aanslaat op wat we bij de gemeente belangrijk vinden. Maar we zien heel veel initiatieven die wel uitgevoerd worden en daar hebben we wel goede ervaringen mee. En dat zijn ook grotere projecten, bijvoorbeeld jaren geleden is de schaatsbaan Rotterdam daarmee aangelegd en ze hebben nog steeds een idee om een soort golfbad te maken vlakbij de Markthal. Dus dat zijn grote initiatieven, dat gaat over meer dan het omvormen van een buurtperk of binnenterrein.

MT: Dus kleinschalige initiatieven gaan via de gebiedscommissies.

R-7: Ja. En voor die grote moet je ook concurreren. Er is een bepaalde pot met geld, dus dan kijken ze welke wel of niet goed scoren en er zit ook een jury bij. Terwijl onze bijdrage is veel kleinschaliger en er zijn een aantal criteria voor en als je daaraan voldoet krijg je gewoon geld.

MT: Wat is precies uw rol binnen het Rotterdam gaat voor Groen project?

R-7: Ik ben de programma manager, dus ik ben verantwoordelijk voor het hele project. Ik ben de contactpersoon richting de wethouders en daarnaast stuur ik een team aan waar we werken aan de uitvoering van het programma.

MT: En dat is in 2019 begonnen?

R-7: Ja eigenlijk september 2018 na de vaststelling van de college targets. En eigenlijk zou je kunnen zeggen dat we echt begin 2019 hard van slag zijn gegaan. En we hebben ook een actieplan hoe we die twintig hectare groen gaan realiseren en we hebben ook aan de gemeente beloofd een keer per jaar een terugblik te geven van wat we gedaan hebben. Die zal ik je wel even mailen.

MT: En over dat jaarverslag, hoe heeft het tot nu toe uitgepakt? Hoe waren de verwachtingen, is het beter gegaan dan gedacht?

R-7: Het lastige van zo'n target is dat je ook meetbaar resultaat moet halen. De rekenkamer gaat het controleren of we het halen. En we hadden bedacht dat we op vier pijlers vierkante meters zouden realiseren, groene daken, groen bij bedrijventerreinen, groen dichtbij huis en in de openbare ruimte. En wat wij zien is dat het heel goed gaat bij de groene daken, ook omdat Rotterdam als sinds 2010 een subsidiebeleid heeft hiervoor en je ook ziet dat ontwikkelaars steeds meer het belang zien van meer groen in de stad, dus eigenlijk gaat dat redelijk goed. Groen bij die inrichting en onderhoudsplannen dat loopt ook goed, alleen wat je ziet is dat die

buitenruimte projecten een langere aanloopperiode hebben. Dus van planvoorbereiding totdat het er daadwerkelijk ligt gaat minimaal een jaar, maar vaak anderhalf tot twee overheen. Dus dat wil zeggen dat de plannen die nu gemaakt worden pas over twee jaar zicht geven over wat er daadwerkelijk buiten ligt. Maar we mogen dat wel gewoon meetellen en ik zie dat dat eigenlijk heel goed gaat. En wat ik net vertelde over het groen dichtbij huis, dus die bewonersinitiatieven, en ook de subsidies voor groen-blauwe schoolpleinen bij basisscholen gaat ook gewoon erg goed. Je ziet dat daar erg veel enthousiasme over is. Ik heb ook wel het idee dat als je in de landelijke pers kijkt dat er gewoon veel aandacht is voor de kwaliteit die groene buitenruimte geeft. Dus dat is leuk om te zien.

MT: Ik zag ook in het document dat de gemeente 40% van de openbare onbebouwde ruimte bezit en de andere 60% is dus privaat eigendom. Hoe stimuleert u het private eigendom om die ruimte te vergroenen en te verbeteren?

R-7: Een groot deel is in bezit van woningcorporaties en daar zijn we ook wel mee in overleg, maar die woningcorporaties zeggen qua aanzien van het hele duurzaamheidsslag en klimaatadaptie dat ze wel ambitie hebben maar er niet altijd geld voor hebben. Dus we hebben ook wel stimuleringsregelingen, zowel voor eigenaren als huurders. Bijvoorbeeld het moment dat ze meer groen willen aanleggen daar gewoon subsidie voor aanvragen, dus dat loopt aardig. Maar je ziet dat het vaak meer zit in dat soort initiatieven waar we het net over hadden zoals met Opzomer Mee of die geveltuinten, dus op die manier proberen we er wel extra aandacht voor te krijgen om die grote hoeveelheid particulier bezit mee te krijgen in die vergroening.

MT: En in het algemeen met de kleine openbare ruimte, is het effectiever om het de bewoners zelf te laten initiëren of dat de gemeente kiest op bepaalde plekken te verbeteren?

R-7: Ik denk dat je het op allebei moet inzetten omdat je vaak ziet dat de wijken waar mensen zelf komen met initiatieven het gaat om wijken waar bewoners meer daadkracht hebben en ook bewust bezig zijn met de openbare ruimte. Dus dat zijn vaak de wat hogeropgeleide buurten of bepaalde buurten waar bewoners als actiever zijn om gezamenlijk dingen aan te pakken. Want je ziet gewoon in bijvoorbeeld Rotterdam Zuid, wat achterstandsgebieden zijn, dat ze met problemen rond werkloosheid bezig zijn en die gaan niet als eerste verzinnen dat ze met elkaar de straat gaan vergroenen. Dus daar proberen we ook wel zoveel mogelijk initiatieven te stimuleren. Dat we ook tegen de wijknetwerkers zeggen, kijk nou of je mensen hebt die wat willen gaan doen en of je dat kan stimuleren. Dat is ook vaak voor de sociale samenhang van de buurt erg belangrijk. En je hebt in sommige gevallen ook wel een bepaalde mate van overtuiging nodig omdat niet iedereen het altijd ziet zitten, niemand wil een boom voor z'n deur want dat wordt allemaal schaduw en er zijn ook beelden dat de plantsoendienst het niet goed onderhoud, dus als er dan een niet plantsoenvak komt ziet het er gelijk rommelig uit. Dus het is echt niet zo dat iedereen staat te springen om extra groen. Dus als je zelf met de gemeente een plan uitvoert heb je veel meer overtuigingskracht nodig om aan te geven waarom je het wil en waarom het goed is. Dus dat is wel de tegenkant van de medaille.

MT: Dus jullie proberen wel strategisch plekken te kiezen om te vergroenen om bijvoorbeeld in achterstandswijken de community feeling te verbeteren?

R-7: Ja precies. We doen het eigenlijk allebei, dus als er een onderhouds of inrichtingsplan gaat plaatsvinden waar dan ook in de stad, dan komt er een projectsteam met een landschapper en iemand van beheer en die maakt een een plan en iedereen weet dat het uitgangspunt is om meer groen te realiseren. Dat zit in de onderhouds en projectplanning. En daarnaast zeggen we dus op bepaalde gebieden gaat we extra inzet plegen en daar stimuleren wij dus ook. We hebben ook op Rotterdam Zuid een uitgangspunt om vijf of tien pleinen te vergroenen, en dat is niet omdat we daar rioolonderhoud moeten plegen, maar omdat het belangrijk is dat er op dat soort gebieden meer groen komt. En dat is ook een vraag vanuit de gemeenteraad geweest, die zeiden: ja bewonersparticipatie vinden jullie zo belangrijk, maar hoe gaan jullie dat nou in gebieden doen waar dat niet zo groot is. Dus ook op basis daarvan hebben we gezegd dat we ook dat soort gebieden wat erg verstaend is we extra gaan inzetten op groen aanleggen. En dat kunnen ook hele kleine dingetjes zijn zoals boomspiegels of geveltuinten. In dat soort wijken omarmen we dat nog meer en geven we daar echt geld aan en in andere gebieden zeggen we, eigenlijk moet je gewoon je geveltuinten zelf aanleggen en dat gaan we niet financieren. We hadden nu een gezondheidscentrum op Zuid, die wilden hun hele gevel met een geveltuinten voorzien, nou daar hebben wij gewoon bij geholpen omdat dat gewoon belangrijk is dat dat gebeurt.

MT: Want zie je ook dat het vergroenen van bepaalde gebieden ook een positief effect heeft op de samenhang van de buurt?

R-7: Wat je ziet op straatniveau is dat mensen vaak in contact komen met elkaar daardoor. Dus als je met elkaar geveltuinen aanlegt of bezig bent met een plantsoentje, dan krijgen mensen met elkaar contact en dat is vaak beter voor de sociale samenhang en hoe prettig mensen zich voelen in de buurt. Je ziet op buurniveau dat als mensen samen iets in de buurt gaan doen dat goed is voor de samenhang en het thuis voelen in de buurt.

MT: Het lijkt mij inderdaad dat het imago verbeterd als je een versteend plein verbeterd.

R-7: Ja zeker. En ik ben ook wel benieuwd, want we zijn nu bezig op Zuid met een plein en daar komt echt veel groen bij en dat is een heel versteend plein. En dan zie je dat de bewoners het ook bijna niet geloven dat dat goed kan gaan rondom hun plein. Ze zeggen ook wel, het is wel heel groen, zou dat nou wel goed gaan, wordt het dan niet allemaal kapot gemaakt, en wordt het wel goed onderhouden. Dus die geloven bijna niet dat zij zo'n mooi plein voor de deur krijgen. En we hebben vaak voor en na foto's, en dan kun je zien wat een paar vierkante meter groen kan doen qua uitstraling. Dus dat is wel heel erg belangrijk.

MT: Dus dat concept van Urban Acupuncture herkent u het beleid wel in?

R-7: Ja zeker. en ik denk ook zeker dat het heel erg werkt. Maar dan moet je wel zorgen dat je de gemeentelijke organisatie erop inricht, omdat het ook lastig is met beheer en onderhoud, ga je nou wel of niet geld aan die bewoners geven, passen de plannen van de bewoners binnen hoe je wil dat de straat eruit ziet.

MT: Dus je hebt wel echt een goed instrument voor nodig om dat allemaal te regelen.

R-7: Je hebt wel inderdaad een goed instrument nodig. En het is ook heel belangrijk om aan mensen duidelijk te maken wat wel en niet kan. De spullen die je bijvoorbeeld bij een tuincentrum koopt die zijn natuurlijk prima geschikt om in de achtertuin neer te zetten, maar op het moment dat je een soort luttel hekje of een paar plankjes rondom een perkje neerzet ziet dat er toch wel net iets anders uit en houdt dat het minder lang dan als je gewoon als gemeente daar een professioneel hekwerk neerzet. Dus het hoeft niet erg te zijn, maar het is wel goed om daar naar te kijken om ervoor te zorgen dat het geen verrommeling wordt van de hele buitenruimte na 5 of 10 jaar. Dat is wel een punt.

[end]

Appendix VIII - Interview guide municipality

Introduction

- a. Thanking for time and interview
- b. Introducing myself and explaining aim of research and interview
- c. Asking permission to record and use the data.

Policy public space

1. What is the current policy to improve unused and neglected urban space and how has this changed during the years?
2. Do you focus more on creating new space or repurposing current space?
3. What are the biggest advantages of small scale interventions compared to major municipal plans?
4. What are the biggest challenges of realizing small scale interventions as policy?
 - 4a. And how are these tackled?
5. How do the strategies differ between disadvantaged neighborhoods with minor citizen participation and neighbourhoods with a lot of participation?

Citizen participation

6. Which role do citizen initiatives play in improving unused and neglected urban space?
7. Is there more room for citizen initiatives in the last years?
8. Do you see an increase in citizen participation in the last years?
9. How is maintenance and upkeep of citizen initiatives dealt with in municipal policy?

Closing

- I. Thanking for the interview
- II. Do you have any more information or people I should consider during this research?
- III. Giving contact information

Appendix IX - Interview guide initiators projects

Introduction

- a. Thanking for time and interview
- b. Introducing myself and explaining aim of research and interview
- c. Asking permission to record and use the data.

Project

1. How were you involved in the project?
2. What did the project entail?
3. What were the motivations for starting the project?
 - a. Were there underlying problems?

Process

4. Who were all the stakeholders?
5. What was the attitude of the municipality?

Challenges

6. What were the biggest challenges of the project?
 - a. How did you deal with these?

Results and social aspects

7. What were the results of the project?
8. What social aspects does the project have?

Closing

- I. Thanking for the interview
- II. Do you have any more information or people I should consider during this research?
- III. Giving contact information

Appendix X – Code book

Code	Sub code	Definition	Type	Urban Acupuncture Principle
Citizen Initiatives			Deductive	Citizen participation
	Maintenance	Maintenance and upkeep of (green) physical initiatives	Inductive	-
	Communication	Communication between citizens and municipal actors	Deductive	Citizen participation
	Infrastructure	The municipal infrastructure for citizen initiatives (how and where to apply, how is the process after applying, etc.)	Deductive	-
	Local Knowledge	Making use of citizen's local expertise	Inductive	Citizen participation
Societal Effects			Deductive	Social catalytic Synergy
	Human interaction	Interaction between citizens	Deductive	Social catalytic
	Meeting place	A place of intervention which functions (partly) as a meeting place	Deductive	Social catalytic
	Multi-functional	An intervention having multiple functions (socially, sustainable, physical)	Inductive	-
	Inspiring	A place of process which inspires others to act likewise of change their behaviour	Deductive	Inspirational
City Policy			Deductive	
	Public space	The public open space of a city, either owned by the city or another actor like housing corporations	Deductive	Strategic placement
	Scale	The scale of an intervention (individual level, street level, neighbourhood level, city level)	Deductive	Small scale
	Time	Duration of an intervention from start to finish	Inductive	-
	Public space policy	City policy on public space	Deductive	-
	Location	Where to intervene (for example: disadvantaged or advantaged neighbourhood)	Deductive	Strategic placement